

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL "Naš tisk", Direktor: Rudi Janžaba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska: Tiskarna "Slov. poročevalec", Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-532 do 23-536 / Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-532 do 23-536 / Oglasi oddelki: Ljubljana, 5/III, telefona 21-832 do 21-836, za ljubljanske naročnike 23-463, za zunanje 21-832 / Poštni predal 25 / Tekoči račun Narodne banke 661-Te-163 / Mesečna naročnina 200 din

DVE OSNOVNI ZNAČILNOSTI NAŠE ZUNANJE POLITIKE:

Zavarovanje neodvisnosti in enakopravni odnosi ter krepitev miru

Odgovori državnega sekretarja Koče Popoviča na vprašanja zunanje političnega urednika »Mednarodne politike«.

Beograd, 26. dec. Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je sprejel zunanje političnega urednika »Mednarodne politike« in mu odgovoril na naslednja vprašanja:

Vprašanje: Kakšne so po Vašem mnenju pobude določenih krogov v tujini, ki vztrajno ponavljajo, da se Jugoslavija vrača v ruski tabor?

Odgovor: Vse govornice o tem, da se Jugoslavija vrača v ruski tabor, so neosnovane in ponavadi zlonamerne. Ti krogi hočejo zaradi ozkih nemirojnih interesov in računov doseči, da bi se poslabšali odnosi med Jugoslavijo in Zahodom. Zaradi tega pripisujejo in podtikajo Jugoslaviji politična pojmovanja, načela in sredstva, katerih se poslužujejo ravno ti naši kritiki, ki pa so popolnoma tuji politiki neodvisne socialistične Jugoslavije.

Zaradi svoje politike normalizacije diplomatskih in meddržavnih odnosov s Sovjetsko zvezo in vzhodnoevropskimi državami se nimamo pred nikomer za kar koli opravičevati. To politiko smo javno priporočali, podpirali so jo Združeni narodi in mi jo javno izjavljamo. Vprašanje: Kako ocenjujete pisanje nekaterih tujih, zlasti italijanskih novinarjev, ki govorijo o potrebi »preizkušanja iskrenosti« jugoslovanske zunanje politike?

Odgovor: Ne da bi se vdajali čezglasjem ali delali pregradne splošne zaključke, se tudi tu kakor v vsej naši zunanji politiki držimo načela, ali v danem položaju določeni postopki in odnosi utrjujejo ali ogrožajo našo neodvisnost ter ali utrjujejo ali ogrožajo splošni mir.

Popolnoma razumljivo je, da ne pride v poštev, da bi zaradi te zlonamernosti ali nerazumevanja plačali poseben politični davek na našo socialistično ureditve. Da se razumemo! Nismo pripravljeno krepiti tujega zaupanja s posebnimi supergarancijami, ki bi jih naši bili dolžni dati, in sicer zaradi tega ne, ker smo socialistična država. To bi pomenilo zahtevati od nas, da zaradi zavarovanja naše neodvisnosti od nje odstopimo. Vsako tako zahtevo, kakršno nedolžno sugerirajo v glavnem nekateri italijanski strokovnjaki, ki imajo več kot sumljive namere in pobude, bi seveda tudi v bodoče smatrali kot nedopustno vmešavanje, kot pri-

ko naše sodelovanje uspešno nadaljuje, posebno ker upamo, da se bodo te vlade v svoji politiki do naše države držale istega načela. Do tega zaključka smo prišli med drugim tudi zaradi načina, kako so se po osmooktoborskem diktatu te države trudile, da bi odpravile negativne posledice, ki jih je v naših medsebojnih odnosih povzročil ta sklep.

Vprašanje: Kaj mislite o tolmačenju naše zunanje politike v našem tisku?

Odgovor: Predvsem se ne strinjam z nekaterimi tolmačenji naše neodvisne zunanje politike, katera so zadnje čase objavljali posamezni naši zunanje politični komentatorji v tisku. V njihovih člankih je naša zunanja politika izgubila svoj lik. Z vidika realizma so se omejili na goli praktičizem in fragmatizem. Na takih osnovah ne more biti očitno nobene resne zunanje politike. Tako tolmačenje naše zunanje politike nima z nami nobene zveze. Iz tega pa po mojem mnenju ni treba izvajati zaključka, da lahko ali celo morajo samo uradni predstavniki vlade tolmačiti vladno politiko. S tem bi bila svoboda

Koča Popović

sodelovanja in sodelovanje se je razvijalo na osnovi popolne enakopravnosti, brez političnih pogojev, zato, ker je to utrjevalo mir, kar je mogoče edino na taki podlagi. Končno pa moč kakršne koli meddržavne ali regionalne organizacije ni odvisna in prvi vrsti od obveznosti odgovarjajočih vlad, ampak od pristanka njihovih narodov, ki so edino jamstvo za izvrševanje sprejetih obveznosti. Danes je bolj kot kdaj koli očitno, da je tak pristavek lahko dobiti in ohraniti samo z dosledno politiko miru in z demokratičnimi enakopravnimi odnosi med državami. Brez ozira na udarec, ki nam ga je prizadelo odločitev z dne 8. oktobra, smo prepričani, da se na isti enakopravni in miroljubi osnovi lah-

tiška zapečateni. Treba pa je po mojem mnenju iz tega napraviti dva druga zaključka. Prvič, da bi se morali posamezniki, ki pišejo o naši zunanji politiki, zavedati, kako velike odgovornosti je njihovo delo, in da bi morali svoja mišljenja izražati kot svoja osebna mišljenja. Drugič, da se mora javno mnenje pri nas kot v tujini navaditi na to, da je naš tisk svoboden in da ni nujno, da se vsi članki in ocene v njem ujemajo s stališčem in ocenami jugoslovanske vlade.

Vprašanje: Katere so po Vašem mnenju osnovne značilnosti jugoslovanske zunanje politike?

Odgovor: Za razumevanje naše zunanje politike je treba imeti stalno pred očmi očitno dejstvo, da se naša zunanja politika vzporedno s tem, da je realistična, krepko in trajno naslanja na dve osnovni načeli in merili — zavarovanje lastne neodvisnosti in enakopravni odnosi med vladami in narodi — okrepitve miru. To bodo tudi v bodoče naša vodilna načela. Takšna politika je dala že dovolj dokazov svoje zrelosti in učinkovitosti. Oca povezuje in razlaga vsa naša zunanje politična stališča in jim daje pravi smisel. Če izhajamo s stališča zavarovanja neodvisnosti in krepitev miru, jih ova s svojim potekom tudi aktivno uresničuje.

Iz vojaškega programa Atlantskega pakta za l. 1954

Izdatki za obrambo v Atlantskem paktu včlanjenih držav so se od lani povečali za 10 odstotkov

Ko so na sejah sveta Atlantskega pakta v Parizu razpravljali o vojaških problemih, so nazadnje sprejeli tudi vojaški program za leto 1954. Po tem programu se bodo letalske sile okrepile in povečale približno za 25, pomorske pa za 15%. Svet je sklenil, da bodo o izvajanju vojaškega programa razpravljali morda že 4. aprila ob peti obletnici podpisa severnoatlantskega pakta. Letos je 14 v Atlantskem paktu včlanjenih držav izdalo za obrambo skupaj 65.000 milijonov dolarjev, kar presega za 10% obrambne izdatke leta 1952. Ameriške in kanadske pomožne dajatve so znašale letos blizu 4000 milijonov dolarjev, prejšnje leto samo 2100 milijonov in se bodo prihodnje leto še povečale. Britanski obrambni proračun znaša okoli 1770 milijonov funtov, kar presega proračun od leta 1952 za 207 milijonov.

Ameriški obrambni proračun je znašal 51.860 milijonov dolarjev, kar je za 4189 milijonov več kot v letu 1952, francoski proračun pa 1430 milijonov frankov (133 milijard več kot v prejšnjem letu). Vsa ameriška gospodarstva in obrorožitevna pomoč evropskim članicam Atlantskega pakta je znašala letos 1012 milijonov dolarjev, kar je za 348 milijonov manj kot l. 1952. Letos so obrambni izdatki tri in polkrat večji kot so bili leta 1949, ko se je začel uveljavljati Atlantski pakt.

Podatki o Jugoslaviji v statističnih publikacijah OZN

Zvezni zavod za statistiko in evidenco bo poslal Statističnemu uradu Združenih narodov obsežno gradivo, ki ga bo objavila ta organizacija v »Statističnem pregledu za 1953«. Kot druge članice Združenih narodov Jugoslavija ne pošilja statističnega gradiva po mednarodnem dogovoru, pač pa po svoji moralni dolžnosti kot članica OZN. Število tabel v »Statističnem pregledu«, v katerem so objavljeni podatki o Jugoslaviji, raste od leta do leta. Od skupaj 166 tabel, ki jih je imel v letu 1950, je 97 tabel vsebovalo podatki o Jugoslaviji, v pregledu za 1952 pa se je Jugoslavija pojavila v 111 tabelah od skupaj 177 tabel.

Jugoslovansko-bolgarski sporazum o ureditvi železniškega prometa

Niš, 26. dec. (Tanjug). Nocoj je bil v Niški banji podpisan sporazum med Jugoslavijo in Bolgarijo o ureditvi obsejnega železniškega prometa za prevoz potnikov in blaga čez novo določeno postajo Gradino. S tem je odprta ena izmed najbolj ugodnih poti za bolgarski izvoz in uvoz zlasti proti Zahodu — v Avstrijo, Zahodno Nemčijo in druge države. S to pogodbo so dani tudi pogoji za razvoj tranzita čez Bolgarijo proti Turčiji. Dosedanje neurejene razmere so ovirale redni in normalni promet predvsem zato, ker ni bila urejena živinozdravska in fitosanitarna služba med obema državama. Ta sporazum za zagotavlja neoviran opravljanje dela. Normaliziranje železniškega prometa bo mnogo prispevalo tudi za premostitev prestopne postaje iz Dimitrova v Gradino. Delegaciji menita, da bo sporazum velikega gospodarskega pomena za obe državi.

Pogled v skupščinsko dvorano med zasедanjem zveznega zbora

Vprašanje nadaljnega razvoja blagovne zamenjave z Italijo

Gospodarski krogi obeh držav želijo, da bi bili trgovinski sporazumi podaljšani za prihodnje leto

Beograd, 26. dec. Konec tega meseca bo potekla veljavnost jugoslovansko-italijanske trgovinskega sporazuma z vsemi njegovimi instrumenti. Zelja gospodarskih krogov ene in druge države pa je, da bi se sporazumi podaljšali tudi

za prihodnje leto, ker menijo, da dajejo ugodno podlago za normalni razvoj in celo za razširitev zamenjave med obema državama.

Na jugoslovanski strani resno ugovarjajo dosedanjemu kontingentnemu seznamu izvoza iz Jugoslavije, ker v njem ni žive živine, ki je imela v letu 1952 preveliko vlogo in je obsegala skoraj tretjino skupne zamenjave (okrog 70.000 glav goveda v vrednosti 6 milijard lir). Pomanjkanje tega kontingenta je občutno zmanjšalo obseg medsebojnega trgovinskega poslovanja. Po mnenju jugoslovanskih gospodarstvenikov bi na nadaljnji razvoj blagovne zamenjave ugodno vplivalo, če bi Italija, kakor mnoge druge države,

pri Jugoslaviji izvajala režim evropske plačilne unije. Zunanjetrgovinski režim Jugoslavije daje Italiji kot vsem državam možnost za najliberalnejši uvoz blaga na podlagi ustvarjenih sredstev.

Glade na sestavo sedanje zamenjave bi tak obojestransko liberalen režim privedel do nadaljnje razširitve zamenjave in do prodaje vseh predmetov, ki so zanimivi za italijansko gospodarstvo na jugoslovanskem tržišču.

Kot je znano, preživlja italijanska zunanja trgovina v zadnjih dveh letih resno krizo. Primanjkljaj trgovinske bilance je bil zlasti velik lani, ko je znašal skoraj milijardo dolarjev, pa tudi letos je ostal na isti višini in se je celo nekoliko poslabšal (že v prvih 6 mesecih 1953 je znašal primanjkljaj nad 500.000 dolarjev).

Balkanski študentski festival bo v Ankari

Skopje, 26. dec. Danes so prisneli v Skopje zastopniki Študentske zveze Jugoslavije, ki so se 24. in 25. dec. udeležili skupnega sestanka zastopnikov študentskih zvez Jugoslavije, Grčije in Turčije v Solunu. Na sestanku so govorili o dejavnosti študentov treh balkanskih držav v minulemu letu in o pripravah za nadaljnje sodelovanje, o turistični zamenjavi študentov v l. 1954 ter o pripravah za balkanski študentski festival. Zastopniki treh držav so soglasno sklenili, da bo festival od 27. februarja do 4. marca 1954 v Ankari. Na prvo obletnico Balkanskega sporazuma bo nad 250 študentov Jugoslavije, Gr-

čije in Turčije sodelovalo pri kulturnem in športnem programu festivala.

V skupnem sporočilu, ki je bilo objavljeno po sestanku, je rečeno, da so študentske zveze Jugoslavije, Turčije in Grčije trdno prepričane, da bodo odgovorni organi njihovih držav podprli izvedbo prvega balkanskega študentskega festivala. Prepričani so, da bo festival razširil prijateljsko sodelovanje narodov treh balkanskih držav. Zastopniki študentov so govorili tudi o drugih problemih, ki jih zanimajo, zlasti pa o medsebojni zamenjavi študentov. Julija in avgusta 1954 bosta dve podobni turneji za tuje študente, ki bodo lahko naenkrat obiskali vse tri balkanske države.

Na sestanku so ugotovili, da je bil od prvega skupnega sestanka, ki je bil marca letos v Beogradu, dosežen velik napredek glede sodelovanja. Sklenili so, da bodo po festivalu izdali skupno publikacijo, ki bo vsebovala uspehe v prvem letu.

Josip Vidmar — predsednik Sveta narodov

Kot smo včeraj poročali, se je Svet narodov, ki ga sestavljajo člani zveznega zbora, izvoljeni od predstavnika telesa ljudskih skupščin republik, avtonomnih pokrajin in oblasti, sestavljen v petek na ločeni seji, kjer se je tudi konstituiral. Za predsednika so izbrali ljudskega poslance Josipa Vidmarja, za podpredsednika Uglješa Danilovića, za zapisničarja pa Verovo Acevo.

Predlog poslovnika za ljudsko skupščino Srbije bo v kratkem izdalen

Beograd, 26. dec. Komisija za izdelavo poslovnika ljudske skupščine LR Srbije in njenih zborov zaključuje delo. Predlog poslovnika bo na dnevnem redu zasedanja republiške skupščine 29. decembra letos. Ko bo skupščina poslovnik sprejela, bodo takoj izvoljeni odbori in komisije ljudske skupščine, s čimer bo ljudska skupščina pričela delovati v duhu ustavnega zakona in poslovnika.

V vrsti industrijskih panog smo v oktobru dosegli rekordno proizvodnjo

Kakor poroča Mesečni statistični pregled LR Slovenije za december, smo v mesecu oktobru v vrsti industrijskih panog dosegli rekordno proizvodnjo. V tem mesecu se je skupni indeks proizvodnje v primeri s septembrom izredno povečal, in sicer kar za 13 odstotkov. V letošnjem letu je bila v tem mesecu največja proizvodnja in vse stroke kažejo povečanje.

V energetiki je narasla proizvodnja električne energije v primeri s septembrom za 17 odstotkov. Povečala se je predvsem proizvodnja hidroenergije zaradi ugodnih vodnih razmer in večjih potreb konzuma. V tem mesecu je bila dosežena tudi najvišja proizvodnja premoga v letošnjem letu. Povečala se je za 6 odstotkov v primeri s septembrom. Medtem ko je bilo septembra nakopanega 222.090 t premoga, se je oktobra ta količina povzpela na 234.543 ton. Najbolj se je povečala količina izkapanega lignita, in sicer za 5 odstotkov ter tako dosegla letošnji maksimum. Septembra je bilo nakopanega lignita 48.724 ton, oktobra pa 51.106 ton. V proizvodnji in predelavi nafte se je dvignila proizvodnja vseh proizvodov

nafta za 5 odstotkov, zemeljskega plina za 31 in tekočega butana za 23 odstotkov.

Povečanje proizvodnje črne metalurgije gre v glavnem na račun jekla, valjanih proizvodov in pločevine, medtem ko je proizvodnja surovega železa občutno padla (za 32 odstotkov) in je najnižja v letošnjem letu. Po vseh železarnah se je občutilo pomanjkanje električnega toka, koksna in starega železa. K 14-odstotnemu povečanju proizvodnje v barvasti metalurgiji je vplivala višja proizvodnja svinčeno-cinkove rude, surovega svinca in cinka, medtem ko je občutno padla proizvodnja valjanih proizvodov iz bakra.

Kovinska industrija je v oktobru narasla za 19 odstotkov. Znatno se je dvignila zlasti proizvodnja sive litine, železnih konstrukcij in deloma poljedelskih strojev. V kovinski predelovalni proizvodnji pa se je povečala proizvodnja žebeljev, embalaže in kovinske posode.

Elektroindustrija je v oktobru dosegla letošnji najvišji indeks. K temu je pripomoglo povečanje proizvodnje rotacijskih strojev, merilnih instrumentov, kinoprojektorjev in ojačevalcev, kakor tudi artik-

lov za široko potrošnje. Tudi proizvodnja v kemični industriji je v tem mesecu dosegla največji vzpon v primerjavi z zadnjimi tremi leti in je za 26 odstotkov višja od povprečne mesečne proizvodnje leta 1951 in za 30 odstotkov od povprečja v letu 1952. V primeri s mesecem septembrom pa ni bistvenega povečanja. Najvišjo proizvodnjo zadnjih let je dosegla papirna industrija, tekstilna pa najvišjo proizvodnjo v letošnjem letu. V primeri s septembrom je proizvodnja tekstilne industrije narasla za 21 odstotkov. Povečala se je tudi proizvodnja usnjarske industrije ter industrije gume. Proizvodnja v lesni industriji se je povečala za 13 odstotkov predvsem na račun inozemskih naročil. Posebej občutno povečanje pa beleži v primeri s septembrom živilska industrija, in sicer kar 40 odstotkov. Glavno povečanje odpade na proizvodnjo jedilnega olja in brezalkoholnih pijač ter na predelavo sadja in povrtnin, pa tudi na proizvodnjo krompirjevega škroba, ki se je začela.

Zalogo so se v celoti kljub povečanju proizvodnje v oktobru zmanjšale za 2 odstotka, število delavcev pa je naraslo za 564.

OB ROBU DOGODKOV

Handicap - tekma

Ves svet prisostvuje neuskadnji tekmi: dva glavna protagonista v svetovni politiki - Združene države Amerike in Sovjetska zveza - sta se spustila na areno, da pred svetovno javnostjo pomerita svoje moči. Cilj za oba tekmovalca naj bi bila berlinska konferenca; Američani in Rusi bi se ob zeleni mizi radi pojavili v najboljši kondiciji, pri čemer oboji računajo na naklonjenost gledalcev...

Poziva, naj se vsedejo za zeleno mizo, Rusi niso mogli več zavrniti: zavrnitev bi bila nepolitična, netaktična in celo nemiloljubna. Odgovor na zabodne note sicer predlaga namesto 4. januarja - 25. januar, kar bistveno ne spremeni celotnega položaja, če izvažemo nekaj »neprijetnosti«, ki jih bo nemara privedla Francija, ko bo izbirala novo vladno, vendar kaže, da si Kremenji želijo nekaj več časa, da izvede svoje priprave za berlinsko tekmo.

Moskovski voditelji so se tisti hip, ko so sklenili poslati Molotova v Berlin, videli, da so v zamudi. Med tem je Zahod že razobrazil po svetu svoje »nove« predloge in dokazal svojo »priljubljenost«. Se več, svojo željo po »popuščanju«, skratka - težnjo po pomirjavi z Rusi, pri čemer je seveda prednjačil britanski premier Churchill s svojo »mirno ofenzivo«, s svojim »zobodnim Locarnom« in z načrti o »varnostnih zagotovilih Sovjetski zvezi«. Glede tega ima torej Zahod nekaj prednosti, Moskva pa je handicapirana, kakor pravijo športniki...

Vsekakor je treba priznati vsaj nekaj spretnosti, sicer okorni ameriški propagandi. Medtem ko se je moskovska diplomacija že dolgo proglašala za šampiona razorožitve in je stereotipno ponavljala svoj evanđeljijski protiatomski skemski orožij, je predsednik Eisenhower izkoristil sovetski oster odziv Zdrženih narodov za poziv Moskvi, naj se pridruži »atomski agenciji«, ki bi izkoriščala atomsko energijo za mirne namene.

Takšne »bombe« v Moskvi le niso pričakovale. V Kremlju je nastala kratka zmeda z napadi na Eisenhowerja in njegov predlog, kar pa so brž popravili z novimi izjavami in celo z noto, s katero ZSSR privoljuje na »Eisenhowerjev plan«. Radi ali neradi so morali Rusi priznati, da so jim Američani spretno iztrgali orožje iz rok. Se več: od golih fraz je prišel sedaj konkretni predlog...

Nekaj dni je Moskva ločila sapa, kakor je prešla v protinapad. Moskovska vlada ni posebno zadovoljna, če ameriški listi »bagatelizirajo« vsebinsko sovjetske note in če površno prevajajo nekatere izjave. Vendar to ni bistveno: sovjetska veleposlanstva v Washingtonu in Londonu nastopata kot dopisnika uglednih listov in s svojim podpisom pod »slanki« skrbijo za senzacijo: javno mnenje na Zahodu naj postane pozorno in vsaj na ta način zve, da Moskva z vsemi silami tekmuje za prvenstvo v tej nenavadni tekmi za dokaz mirvoljubnosti!

V Moskvi se nemara zavedajo svojega handicapa, zato je v akciji ves stroj: po moskovskem radiju pošiljajo za katoliško-protestantske božične praznike posebne poslanice v angleščini, kjer poleg božičnih pozdravov izražajo svoje upanje »na dobre znake za mir v svetu«, uradna »Pravda« pa v dolgih člankih toži, kako zlasti v Ameriki nečesto priznati pravega tona sovjetske note o atomski energiji... Široki sloji svetovne javnosti naj bi spoznali sovjetsko priljubljenost za proučevanje upravljanja atomskega orožja... Pravi »Pravda« in s tem lepo pove, kaj pravzaprav bočajo v Kremlju.

Berlin je torej cilj te tekme, široki sloji svetovne javnosti pa naj se nagajajo k temu ali drugemu tekmovalcu in naj postanejo nepristranski razvodnik za sklepe, ki jih bodo (ali pa tudi ne!) sprejeli na tej konferenci.

Kot del te »svetovne javnosti« tudi mi napeto čakamo, kaj nam bo prinesla ta velika handicap-tekma. Želim pa predvsem, da bi oba tekmovalca vsaj do Berlina obranila ljubeznivi in skoraj bi rekli »športni« ton, ki ga uporabljata zadnje dni v svoji propagandi. Ta neuskadnja »uljudnost« je res nekaj izrednega in spodbudnega. Če bosta oba tekmeča država, bo šlo v Berlinu laže... -sic

Škandal v Rimu

RIM, 26. decembra. V Rimu je izbruhnil velik škandal, ko so odkrili, da so najvišji funkcionarji komisariata za higieno in zdravstvo iz fondov, določenih za protituberkulozno borbo, gradili hiše zase in za svoje prijatelje. Ugotovili so namreč, da so tristo milijonov lir iz omenjenega fonda porabili za gradnjo stanovanj. Se večje pa je bilo ogorčenje, ko se je izvedelo, da je bil ta fond ustvarjen iz prodaje penicilina po znatno višjih cenah, kot bi bilo to umestno. Na osnovi ugotovitev te preiskave so sedaj izročili sodišču bivšega visokega komisarja za higieno in zdravstvo dr. Perottija, generalnega sekretarja dr. Solimeneja in še nekatere druge visoke funkcionarje komisariata.

Specializirane agencije Zdrženih narodov so zelo važne

Izjava gospe Lakšmi - Pandit, predsednika Generalne skupščine OZN

New Delhi, 26. dec. (Tanjug) Na današnji tiskovni konferenci v New Delhiju je predsednica Generalne skupščine gospa Lakšmi Pandit izjavila,

Lakšmi Pandit

da je splošno očitje za sporazumevanje med narodi sedaj boljše kot pred letom. Po njeni sodbi prevladuje v Zdrženih narodih mnenje, da bo zastopnik Kitajske treba v bližnji prihodnosti zagotoviti mesto v tej organizaciji. Tudi vprašanje sprejema Japonske v OZN se bo moralo po izjavi ge. Pandit rešiti, če hočemo, da ostane ta organizacija svetovno predstavniško telo.

Odgovarjajoč na vprašanje novinarjev glede mednarodnega nadzorstva nad atomsko energijo, je ge. Pandit dejala, da borba za mir z nadzorstvom

Sestanek nevtralne komisije za repatriacijo

PAN MUN JOM, 26. dec. (AFP). Nevtralna komisija za repatriacijo je zavrnila na današnjem sestanku poročilo švicarskih in švedskih delegatov o pojasnjevanju ter ujetnikih, ki odklanjajo repatriacijo. Komisija je ob podpori zastopnikov Indije sprejela poročilo poljskih in češkoslovaških delegatov. To listino bodo 28. decembra poslali vojaški komisiji za premirje v Pan Mun Jomu, v kateri so zastopniki Zdrženega in Kitajsko-severnokorejskega poveljstva. Poročilo, ki je bilo sprejeto navzlic ugovorom švicarskih in švedskih delegatov, graja stališče Zdrženega poveljstva med pojasnjevanjem in pravi, da je uvedlo »taktiko« sabotaže v taboriščih vojnih ujetnikov.

Stavka v Franciji

Pariz, 26. dec. (AFP). Na večeršnjem sestanku voditeljev generalne konfederacije dela in avtonomnih sindikatov postarjev so sklenili, da bodo organizacije nadaljevale stavko,

ZADNJI TELEGRAMI

prve izdaje

Oakland, 26. decembra. (r) - Novozelandski ministrski predsednik Holland je sporočil, da so doslej našli 97 trupel žrtve železniške nesreče. Pogrešajo še 69 oseb. Dokončno je bilo ugotovljeno, da se je pri nesreči rešilo 112 potnikov.

Saigon, 26. dec. (r) Zaradi Ho Si Minhove ofenzive je slamska vlada odredila obsešno stanje v področju ob reki Mekong in poslala več vojskova na mejo.

Karči, 26. dec. (r) Predsednik pakistanske vlade Mohamed Ali je poslal novo poslanico indijski vladi, v kateri protestira proti propagandi, ki se širi v Indiji proti ameriški pomoči Pakistanu. Poslanica zagotavlja, da nima Pakistan nobenih napadnih namenov in da hoče okrepiti samo svojo obrambo. Mohamed Ali je podal novinarjem izjavo, v kateri obžaluje, da so se zaradi ameriške pomoči Pakistanu zmanjšali upi za sporazum med Indijo in Pakistanom. Predlaga tudi nov sestanek z indijskim ministrskim

nad atomsko energijo ni izčrpana. So narodi, ki nimajo atomskih bomb, pa delajo za mir, ker so prepričani, da vojno moramo preprečiti, pa naj bo atomsko ali vojna s klasičnim orožjem.

Glede Zdrženih narodov je ge. Pandit dejala, da po njenem mnenju ni nevarnosti, da bi se sprevrgli v Društvo narodov. Zdrženi narodi imajo poleg Generalne skupščine tudi specializirane agencije, katerih delo je, čeprav včasih v senc senzacionalnih poročil o delu Generalne skupščine, nenavadno važno. Praktično izvajajo sodelovanje med narodi. Zdrženi narodi so poleg tega storiili človeštvu neprecenljive usluge, saj so odstranili nevarnosti, ki bi bile utegnile povzročiti spopad, čeprav je ta organizacija telo, čigar sklepi vedno nalagajo samo moralne obveznosti.

Sovjetski odgovor na noto zahodnih sil

Berlinska konferenca naj bi bila preložena na 25. januarja

Pariz, 26. dec. (AFP) V odgovoru na note zahodnih sil je Sovjetska zveza danes predlagala, da bi sestanek v Berlinu, ki so ga zahodne sile predlagale za 4. januarja, preložili na 25. januarja, da bi lahko izvedli priprave v celoti in s potrebno skrbjo.

Glede kraja konference se je zvedelo, da je sovjetska vlada predlagala, da bi se se-

Egipt namerava priznati kitajsko vlado

Kairo, 26. dec. (AFP). Kakor se je zvedelo iz poluradnih krogov, je nova egiptovska gospodarska delegacija odpotovala pred dnevi v Peking. V Kitajski je že skupina egiptovskih strokovnjakov, ki jo vodi predsednik sveta za narodno gospodarstvo Husein Fatemi. Politični opazovalci v Kairu sodijo, da je navezava tesnejših trgovskih zvez med Egiptom in Kitajsko uvod v priznanje kitajske vlade. To vprašanje so pretresali tudi v debati v revolucionarnem svetu prejšnj teden, ki je trajal 9 ur. Seji sveta je predsedoval predsednik republike Nagib. Zvedelo se je, da so ameriški diplomatski zastopniki v Egiptu zaskrbljeni zaradi namere egiptovske vlade, da bi priznala Kitajsko, in da so se izrazili, da bi imeli priznanje Kitajske za »potezo, ki ni prijateljska do ZDA«. Obveščeni pravijo, da je druga egiptovska gospodarska delegacija, ki je bila poslana v Vzhodno Evropo, spremeniila svoj red potovanja in odpotovala v Moskvo, kjer se sedaj pogaja za razširitev trgovske zamenjave med Egiptom in ZSSR.

Huda nesreča na Češkem DUNAJ, 26. dec. (UP). Češkoslovaški uradni zastopniki so sporočili, da je bilo pri železniški nesreči pri Brnu okrog 100 mrtvih in ranjenih. Preiskava še ni končana.

Nov York, 26. dec. (Tanjug) V ameriškem ministrstvu za zunanje zadeve in v ameriških časopisih je velika polemika o stališču, ki naj bi ga zavzele ali ga zavzemajo do »komunizma na zahodni polobli«. Ker se je pokazalo, da države Latinske Amerike nerade gledajo na zahtevo ameriške vlade, naj store konkretne ukrepe, da se obsoodi Guatemala kot »komunistično oporišče, nevarno za vso Ameriko«, pooblaščenec States Departmenta sedaj pojasnjuje, da njihov namen ni bil, vmešavati se v notranje zadeve katere koli države Latinske Amerike. Sedaj prepričujejo vlade in javnost tih držav, da je bila njihova prvotna zahteva za obsojdo Guatemale samo opozorilo na nevarnost, nikakor pa ne namen, vmešavati se v njen režim.

Svet 21 držav članic organizacije ameriških držav je že oktobra sprejel sklep, da se v dnevni red prihodnjega zasedanja vnese vprašanje »Intervencija mednarodnega komunizma v ameriških republikah«. V svoji zahtevi, da je treba razpravljati o tem, so ZDA navajale bojazni, da bi utegnili pomeniti uvedba kakršnega koli komunističnega mostiča nastop Moskve na zahodni polobli. Guatemala se je bala, da bi se pod pojmom »bojazen« skrivala ukrep proti tistim vladam v Latinski Ameriki, ki bi stopile na pot nacionalizacije lastnine ameriških družb in odprave tujega monopola, zato je zastopnik Guatemale glasoval proti vključitvi te točke na dnevni red. Poznejša dejanja Washingtona so po mnenju Guatemalcev pokazala, da so imeli prav, ko so vsem videli past za napad na njihovo državo in obrambo »monopolov ameriških družb za sadje.

Čeprav je med vladami držav Latinske Amerike dosti takih, ki so pravtako proti Guatemali kot ZDA, vendar je uživala pri njih malo simpatij zahteva Washingtona, da bi začeli križarski pohod proti Guatemali. Kakor je pisal »New York Times«, je treba pribiti, da so mnogi »dobri« sosedji ZDA v Latinski Ameriki mnogo bolj neupoljubni do legendarnega »imperija yankeejev« kot do sovjetskega imperializma. Obžalovanja vredno - pripominja časopis - toda resnično.

Stockholm, 26. dec. (r) V pristanišču v Göteborgu se je zaradi eksplozije potopila 1600-tonska švedska cisterna ladja. En švedski mornar je bil ubit.

HO SI MINHOVA OFENZIVA NA LAOS

Evakuacija mesta Takhet - Francoski generalni komisar Indokine Maurice Dejean na vojaškem posvetovanju v Laosu

Saigon, 26. dec. (AFP). Danes je okrog 20.000 vietnamskih vojakov nadaljevalo pridiranje k dolini Mekong. Včeraj so bile srđite bitke proti oslabilim francoskim in laoskim silam, ki se umikajo skozi džungle, ker se ne morejo združiti z glavnino vojske, ki je še vedno v ogroženi dolini Mekonga.

Francosko-laoske črte so dobile nova ojačenja. Vrhovni štab je organiziral »zračni most« in vsa potniška letala so rekvirirana za prevoz ljudi in orožja iz raznih krajev Indokine.

Vrhovni štab francoskih sil v Indokini je objavil sporočilo, da so francosko-laoske črte ukazale umik vseh civilnih oseb iz mesta Takheta, ki ga ogrožajo Ho Si Minhove sile.

Vrhovni poveljnik Navarre je izjavil davi, da je prepričan, da bodo njegove čete »razbile« v celoti sovražnikov predor. Sedanja ofenziva nam lahko samo koristi. Če dobi-

mo končno bitko v tej borbi, bomo dobili tudi vojno, ker čas dela za nas in nam omo-

Ho Si Minh

mo končno bitko v tej borbi, bomo dobili tudi vojno, ker čas dela za nas in nam omo-

goča, da razvijemo in utrdimo armade združenih držav Laosa, Kambodže in Vietnam.

Zadnje vesti govore, da se Ho Si Minhove čete še vedno pomikajo proti dolini Mekong. V francoskih vojaških krogih v Saigону sodijo, da mesto Takhet nima posebne strateškega pomena in da vrhovni poveljnik general Navarre nima namena braniti ga.

Saigon, 26. dec. (AFP) Vrhovni štab francoskih sil v Indokini sporoča, da je bilo mesto Takhet v Laosu davi izpraznjeno. Sporočilo pravi, da je evakuacija tega mesta posledica »novega razvrščanja francosko-laoskih sil«.

Francoski generalni komisar v Indokini Maurice Dejean je prispel sinoči v osrednji Laos. Zvedelo se je, da je začel razgovore z vojaškimi poveljniki v Laosu glede na najnovejšo ofenzivo Ho Si Minhovih sil proti dolini Mekonga.

Hongkong, 26. dec. (Reuter.) Radio Vietnam, ki je pod nadzorstvom Ho Si Minhovih sil, je objavil besedni poziv vojakom vseh čet Francoske unije, naj se združijo in zahtevajo, da bodo vprašanje Indokine rešili s pogajanj. Dalje je poročal, da je bilo na božični dan izpuščenih 297 francoskih ujetnikov, in sicer »ne zaradi propagande, pa pa, ker hočejo Ho Si Minhove sile s tem potrditi svojo željo za mir«.

Na koncu dodaja radio Vietnam, ad se bodo Ho Si

Minhove enote borile, dokler ne bo osvobojena država in ne bo popolnoma uničen kolonialni napadalec.

Saigon, 26. dec. (Reuter.) Vietnamske sile so danes vkorakale v mesto Takhet in s tem prerezale francosko-laoske sile na dva dela. Francoska garnizija se je umaknila iz Takheta, ki leži na vzhodni obali reke Mekong in meji na Siam. S tem je odrezana zadnja preskrbovalna črta francosko-laoskih sil v severnem Laosu.

V obveščeni vojaških krogih sodijo, da je predor skozi osrednji Anam in Južni Laos samo prva poteza v zimski ofenzivi vietnamskega generala Giapa, ki se je začela po monsumskem deževju oktobra. Izguba Takheta pomeni, da so Vietminci odrezali zelo važno kolonialno cesto, ki veže Saigón z Vietnamom, upravno središče Liosa, in z Luang Prabangom, kjer živi laoski kralj.

Maurice Dejean

Pred odstopom francoske vlade

Komentarji pariških listov - Politične stranke v Franciji še nikoli niso bile tako razcepjene

Pariz, 26. dec. (AFP) Današnji francoski časopisi pišejo predvsem o položaju, nastalem po izvolitvi Reneja Cotya za novega predsednika republike in problemih, ki bodo nastali 17. januarja, ko bo Lanielova vlada podala ostavko.

»Figaro« je zadovoljen, ker je novi predsednik že začel proučevati spise v Elizejski palači. Glede ostavke Lanielove vlade piše list, da jo predsednik republike »po tradiciji lahko sprejme ali pa zavrne. Do tedaj se mora René Coty popolnoma seznaniti z razpoloženjem raznih skupin v narodni skupščini.

»Franc Tireur« pa meni, da se je začel boj za mandate pri sestavi nove francoske vlade. Časopis piše, da zato ne smemo kaj posebnega pričakovati, in navaja kot dokaz dejstvo, da politične stranke v Franciji nikoli niso bile tako razcepjene in se ni nikoli tako jasno kot sedaj pokazalo, da od leta 1951 pravzaprav ni večine v skupščini.

»Populaire« napoveduje, da bo moral predsednik Vincenta Auriola rešiti predvsem problem vlade, da ni pretirano, če pravimo, »da homo ostali v pričakovanju, dokler ne bo doseženo nič odločilnega.

Informirorjski »Humanité« piše, da se je sedaj začela čedalje bolj kazati spletkar, katere namen je, da predsednik Coty ne bi sprejel ostavke predsednika Laniela. To bo nedvomno samo za nekaj dni odložilo krizo, za katero vsi vedo, da je neogibna.

Amerike so vprašali svoje vlade, če ne bi bilo bolje, da se odloži konferenca v Karakasu.

Združene države ameriške pa ne odstopajo od svoje namere, da bi organizirale gonjo proti Guatemali v isti sapi ko dobrohotno gledajo razne diktature v Latinski Ameriki, kar jim mnogi politiki na zahodni polobli zelo zamerijo. Podoba je, da bo skušalo ministrstvo za zunanje zadeve izvesti osamitev Guatemale po drugi poti. Časopisi so že priobčili pohvale Panami, ki je postavila komunistično partijo izven zakona. Ni izključeno, da bodo ZDA v želji, da bi osamile Guatemalo, poskusile dobiti v Karakasu privoljenje tudi drugih vlad Latinske Amerike za podoben ukrep, ker bi, kakor odkrito piše »New York Times«, morebitni drugačni ukrepi proti Guatemali nedvomno vzbudili odpor vseh držav Latinske Americe.

Kongres KP Indije

Veliko nasprotje dveh struj v partiji

New Delhi, 26. dec. (Tanjug). V Maduri v Južni Indiji se bo jutri začel kongres komunistične partije Indije. Pričakujejo, da bo kongres zasedal okrog dva tedna in razpravljati o vprašanjih »vzpostavljanja široke antifedvalne in antiimperialistične demokratske fronte, krepitve vpliva v sindikatih in zbiranja milijonskih delavskih in kmečkih množic« - kakor je javil kominformovski tisk.

Disciplinirani kominformovski tisk pa molči o važnem vprašanju, ki bo nedvomno v središču pozornosti na tajnih sestankih kominformovskega vodstva. To je vprašanje premoči dveh obstoječih struj v partiji. Tako imenovano »ustavno«, ki je pristaš parlamentarnega boja, vodi še parlamentarne skupine KP Gopalan. Druga struja, ki zastopa tezo umika iz parlamenta in linijo organizacije oboroženih vstaj, je pod vodstvom sekretarja partije Ranadive. To skupino imenujejo »Telen-gancic«, ker se zavzema za vstaje, kakršna je bila v Telen-gani.

Politični opazovalci, ki so na osnovi določenih znakov še pred nekaj meseci skleпали, da bo prevladala »telen-ganska« skupna, so vedno redkejši. Domneva, da bo prevladovala »telen-ganska« struja, so slinele na vesteh o umiku Nehrujevih publikacij iz knjigarne v kominformovskih deželah in istočasni pojavi »telen-ganske« literature, na ostrem napadu sovjetskega

po Indiji kitajska kulturna delegacija kot gost partijske organizacije indo-kitajskega prijateljstva, medtem ko bo sovjetska kulturna delegacija prišla šele po kongresu kot gost indijske vlade. Sodeč po teh znakih »telen-ganska« skupina Ranadiveja, avtorja kritike Mao Ce Tungove politike iz časa, ko je bila kitajska revolucija šele v začetku, nima danes mnogo upov na zmago.

Občni zbor enega najstarejših slovenskih prosvetnih društev na Koroškem

V soboto 19. t. m. so se zbrali v Celovcu člani enega najstarejših kulturno-prosvetnih ustanov na Koroškem, ki nosi ime »Slovensko šolsko društvo v Celovcu«. To društvo so koroški Slovenci ustanovili pred štiridesetimi leti z namenom vsestransko podpirati slovensko šolstvo, vzgojo in izobrazbo. To osnovno načelo, vsebovano v štiri desetletja starem pravilniku, so člani šolskega društva za držali kajpak tudi v novem pravilniku, o katerem so v glavnem razpravljali. Za občni zbor je bilo med članstvom toliko več zanimanja, ker so se tokrat sestali prvič po petih letih borbe za priznanje in povračilo imetja društva. Ker je bilo lani Slovenskemu šolskemu društvu vrnjeno šolsko poslopje v St. Jakobu v Rožu, so člani društva na občnem zboru izmenjali misli tudi o ukrepih za temeljitejšo izkoriščanje te pomembne stavbe.

Novoletna idila pred berlinsko konferenco. Karikatura: Jože Grabovac

'VESNA' - NAŠ 'PRVI' FILM

Slovenska filmska proizvodnja je stopila z njim na uspešnejšo pot

Metka Gabrijelčičeva (Vesna) je na premieri novega slovenskega filma dobila obilo cvetja

'Vesna', kakor jo je bil v svojem scenariju zasnova in napisal slovenski pesnik Matej Bor, je imela v vsebinskem pogledu spočetka širši in ohlapnejši okvir. Scenarist je svojo zgodbo zgradil pač dokaj literarno, brez globljega poznavanja in obvladavanja zakonov, ki si podrejuje tako slovesnost in zahtevno književno zvrst, kakršna je filmski scenarij.

Čeprav je spretno napisal veselo čitljivo, v kateri nastopajo razposajeni, od pomladnih dni in vsega, kar se dogaja v njih, prevzeti študentje, in četudi je dovolj posreženo izoblikoval zanimive osnovne značaje, ni bilo v prvotni zasnovi scenarija dovolj tiste zgoščenosti in jasnosti, kakršna je potrebna, če hočemo književno orisano dogajanje prelivati v pravi filmski jezik.

Slog, v kakršnem je Bor prikazal svojo zgodbo, se nam dozdeva časovno nekoliko odmaknjen ter verjetno ne ustreza docela našemu doživljanju sodobne življenjske stvarnosti in sedanje naše mladine, ki je nemara precej različna od tiste, kakršna je bila še pred nekaj desetletji. Toda ljubezina ima naposled svojo zakonitost, ki je vsepovsod, vsaj v deželah s približno enako ali podobno mentaliteto, ista ali precej podobna, zato je zgodba o 'Vesni' dovolj verjetna. V njej je dosti romantičnega in sentimentalnega navdihov, kar bi utegnilo poroditi pri nekaterih 'kritičkih' očitke, da gre za koncesijo malomeščanskemu okusu ter za sodobnemu gledanju in občutju precej tuje prikazovanje.

Kar je treba scenariju zapisati v dobro, je predvsem to, da je s svojimi literarnimi konceptom zagrabil in življenjsko mladim ljudi, da je le-te postavil v znani in značilni ambient naše Ljubljane ter da je pri vsem tem hotel napisati veselo zgodbo, scenarist za lahkonogo komedijo, kakršne doslej na našem filmskem platnu še nismo videli. Vrhu tega je v svojo filmsko zgodbo vnesel lep kos svoje zavedega, hudomušnega temperamenta, v dialog pa plodna zrna preproste humorja in nazadnje, ne brez koristi, dosti skoraj pravilne poezije.

Za vse ostalo je poskrbel naš gost, v tujni dobro znani režiser, slovaški rojak František Čáp, ki je prvotni scenarij temeljito predal in ga prikrojil najumnejšim zahtevam filmskih izraznih sredstev. Čáp je imel v nekem smislu srečo: namreč to, da je prišel v goste v deželo, ki je po svoji zgodovinski preteklosti, po svojih kulturnih tradicijah, po jeziku in po značaju svojih ljudi precej sorodna njegovim slovaškim domovinam, ter da je za osnovno filma, ki naj bi ga režiral, dobil zgodbo, kakršna sodi v vrsto tiste filmske snovi, ki jo kot filmski režiser že dobro pozna, saj je v preteklosti z uspehom režiral prav filme, v katerih nastopajo mladi ljudje. Reči hočemo, da sta bila režiserju Čápu okolje, v katerem se je našel na povabilo vodstva našega 'Triglav' filma', in snov, iz katere naj bi v naših ateljih izdelal nov slovenski film in prvo slovensko filmsko komedijo, že od vsega početka nekako blizu.

Režiserjeva zasluga je, da se ni strahil pogumno poseči v literarno zasnovano, ki mu je bila predložena kot scenarij, marveč da je v snemalno knjigo vnesel marsikaj iz svojega bogatega filmskega izkustva in svoje odločno hotenje, napraviti iz 'Vesne' dober film. Čápa zamisel, da je treba študente postaviti v okolje stare Ljubljane (čeprav bi bili morali prvotno prebiti nekje pod Rožnikom), je filmu bila le v korist; režiser si je na ta način pridobil možnost, da nam s kamero razkaže prikupen, značilen del našega glavnega mesta, hkrati pa je s tem dal filmu svojestveno okolje, ki je pravo nasprotje mestni četrti vili na Mirju, v kakršni naj bi stanoval slovenski izobraženec, v tem primeru ena izmed osrednjih oseb v filmski zgodbi — profesor Cosinus. Prav tako si je režiser posreženo zamislil naraven zaključek filma.

Režiser Čáp je prisel v slovenski filmski proizvodnji filmski slog, ki izhaja iz šole, v kateri se je sam učil, namreč slog, kakršnega je izoblikoval v velikih barandovskih ateljih v predmestju češke Prage. Ta filmska šola se po svojem slogu in po svojih izraznih sredstvih v nekem pogledu razlikuje od drugih filmskih šol, čeprav se ni mogla otresti nekaterih značilnosti, ki so v filmskem

ustvarjanju lastne nemški in hollywoodski filmski šoli. Češka filmska šola pa ima vsekakor svoj določeni filmski žanr, kakršnega smo v filmih češkoslovaške proizvodnje spoznali že pred vojno in po njej. Na Češkoslovaškem so v filmski proizvodnji tako v umetniškem kakor v tehničnem pogledu že pred drugo svetovno vojno usvarili vrsto uspešnih filmov.

Kar je v 'Vesni' močno razvidno, je režiserjevo stremljenje, da bi bil film v svoji osnovni zamisli in izpeljavi kar se dá preprost, ali z drugimi besedami, da bi se gledalec v njem zlahko dočepil in ne bi šele moral v njem iskati poglavite niti. Režiser je zato prvotno scenarijstvo zamislil znatno skrajši na osrednjo ljubezensko zgodbo, ob kateri je vse drugo postalo bolj posrtaški okvir, ki naj dá glavni fabuli čim več jasnosti in poudarka. S posrtaško zgodbo o maturi naj bi film dosegel le močnejši zaplet, večjo polnost dogajanja in krepkejšo učinkovitost.

Občutek pa imamo, da je režiser jemal ponekod svojo nalogo prelahkono, morda zolj zatezdaj, ker je že osnovna tematika 'Vesne' silno (in nemara celo preveč) prepresta ter nima v sebi krepkejšega, globljega jadra. Zgledovanje na vzore, kakršna ima režiser Čáp v praksi že za seboj, je le-temu skoraj več škodilo, kot koristilo. Omeniti pa je treba, da je pri slovenski filmski realizaciji 'Vesne' režiser poleg slovenske verzije sprti ustvarjal tudi nemško.

'Vesni' bi morda lahko očitali, da je glede na režiserjevo zamisel in izvedbo prelahko realistično, premalo slovenska in da v njej ni sodobne problematike našega človeka, zlasti ne našega študenta. Seveda je vzrok temu že v scenariju. Slovensko je v prvi vrsti ljubljansko okolje, v katerem se zgodba odvija. Vse drugo pa bi se, kakor nam je v filmu prikazano, nemara lahko dogajalo kjerkoli drugje v Srednji Evropi, v slehernem študentskem mestu, ki je po svojih značilnostih sorodno naši Ljubljani. Glede na naše današnje družbene razmere in okolje utegne biti to škobit; glede na možnosti in potrebe izvora našega filma pa tuje tržišče pa je to lahko prednost, ki omogoča, da okolje, v katerem zgodba poteka, pa zgodbo, ki je tipično študentska in privlačna, predstavi tudi tujemu gledalcu ter ga z njo 'filmsko' prepričamo.

Film 'Vesna', kakor ga je urednicil Čáp, dokazuje, da režiser solidno in podrobno obvladuje filmsko obrt, čeprav je dejanje v filmu sem in tja razdrobljeno in se stranski potek dogodkov vselej ne vključuje dovolj v osrednje dogajanje. Režiserju je prav tako uspelo, da je v svoji film zajel dober kos svojega umetniškega hotenja, ki pa se zaradi same tematike filma in realizacijskih možnosti, s kakršnimi je režiser raz-

delati čisto na novo. Med temi je Metka Bučarjeva v vlogi Kocjanove matere na široko odprla svoje igralске registre ter nam ustvarila živo, vseskozi zaokroženo in docela prepričljivo podobo. Njena igralska ustvaritev v 'Vesni' je eden izmed najpopolnejših dosežkov v slovenskem filmskem igralstvu. Odkljuje jo velika sproščenost in naravnost, ki dosega svoje učinke prav v intimnih prizorih, ko nas človeško docela ogreje.

Razveseljiv napredek in uspeh v filmski igri je ob pravem filmskem režiserju dosegel Stane Sever kot profesor Slapar — Cosinus; v okolju profesorjeve družine in njegovega doma je filmsko sicer manj dovršen ter ob tem v svojo igro še vedno vnaša nekatere elemente teatarskega sloja, toda v stiku s študenti in zlasti pri maturi začne zares 'filmsko' ter usvari znatno podobo. Prizor, ko se profesor Cosinus na maturi človeško sproja z obupajočim študentom San-

dijem, je eden izmed najlepših, igralško najbolj dovršenih prizorov v filmu. Kot filmski igralec je tokrat spet nastopil tudi Frane Milčinski v vlogi mazaškega slikarja Trpinca. Ce bi ga besedilo, ki ga mora govoriti v filmu, ne utesnjevalo in uklepalo v šablono, bi bila njegova filmska podoba lahko bolj živa. To velja tudi za Slavko Glavinovo, ki v filmu igra Trpinovo ženo; njena vloga je premalo izrazita in preveč medlo postavljena, da bi igralca, ki je sicer izpričala nadarjenost za filmsko igro, mogla v zadostni meri uveljaviti svoje talente.

Vesnina teta — učiteljica, ki vдовcu profesorju Cosinusu vodi gospodinjstvo in vzgaja njegovo hčer, svojo nečakinja, je v ustvaritvi Elvire Krajevce zadovoljiva, prikupna podoba dobre, vse razumevajoče tete. Med epizodnimi vlogami najbolj zažvita postarica (Mila Kačičeva) in šolski sluga Jalen (Pavle Kovič); pri le-tem pa je izreka znatno pretirana in za šolskega slugo ljubljanske gimnazije ne dovolj prepričljiva. Dobro podana je vloga padalskega inštruktorja Štrbajca (Boris Kralj), ki je tokrat prvič nastopil v filmu. Posrečeni igralški liki so molčeča padalska inštruktorica (Alenka Svetelova), Trpinov prijatelj (Drago Zupan), zidarski mojster Turk (Marjan Lombar), gostilničar (Ante Gnidovec) in še nekateri drugi. Prisrčen prizor so nam posedovali Trpinovi otroci, uspešno pa se je kot filmski igralec uveljavil tudi pametni Kocjanov pes.

Okolje, v katerem poteka dogajanje 'Vesne', nam je predstavil arhitekt Miro Lipužič, ki je zamislil in izpeljal nekaj zelo posreženijskih objektov, med njimi zlasti študentsko izbo pri Kocjanovih z mnogimi značilnostmi hiše v starem predmestju, nadalje profesorjevo stanovanje v vili na Mirju (čeprav za naše razmere skoraj preudobno), pomladno razpoloženost z umetno razcvetlim drevjem ter športno letališče, kjer je spretno uporabil maketo stavbe in perspektivo. Okolje ob ognju, ki je uspel scenski poskus ponazoritve zunanjsčine v notranjščini, je lep dosežek mladega arhitekta, ki je prav letos imel dragoceno priložnost, da je svoje znanje izpopolnil v pariških filmskih ateljih in je od francoških filmskih producentov dobil za filmskega delavca malega nadar naravnost laskavo poudobro. (Scenografsko je sodeloval tudi pri našem prvem koprodukcijskem filmu »Inge«.) Nekoliko nas moti prikaz letala, ki se pri letu sploh ne giblje. Sicer pa je scenograf Lipužič skrbno izpeljal osnovne režiserjeve zamisli.

Filmska kamera, ki je snemala 'Vesno' in pri kateri so sodelovali Metod Badjura, Pavel Grupp, Zaro Tušar in Viki Pogacar, je največ dosegla pri posnetkih in zunanjščini, zlasti v prikazovanju

glasba, ki uspešno poudarja nekaterne osnovne dramatične elemente v filmu (še posebej v prizoru ob maturi), vendar se našemu mojemu uho in v srce ter docela zajel vsebinsko tematiko 'Vesne'. Nemara si je skladatelj olajšal delo tudi s tem, da je v filmu pustil več nepotrebnih tišin, namesto da bi z glasbo bogateje dopolnil dogajanje v njem.

Mladi Marjan Megljič iz izkušene in veste šole tonskega mojstra Rudija Omote je poskrbel za 'Vesni' jasen, razumljiv ton, ki je velika odlika tega filma. Škoda, da je dialog sem in tja tonsko nekoliko zastran in v svoji jakosti neenakomeren. Vendar pomeni ton v 'Vesni' pomemben napredek v tonkem opremljevanju slovenskega filma.

Dobro montažo sta oskrbela režiser Čáp in Milka Badjurova; dosleda sta, da novi slovenski film res dima iz 'steče'. Nekolikojan nas moti glava filma, ki bi lahko bila bolj izdelana, ter ponekod nekoliko ostri rezi.

Osnutke kostumov za 'Vesno' je skrbno izdelala Misa Jarčeva, četudi je razlika med oblekami posameznih tipov nemara preveč izenačena.

Posebno naglavje novega slovenskega filma je njegov »pogovorni« jezik. Na tem mestu, žal, nimamo prostora, da bi se o tem obširneje razpisali. Vsekarogre za drzen poskus, ali naj pogovorni besedišče in izreko določenega sloja naših ljudi vnašemo v naš film in na naše odrske deske. Lektor Mitja Sovre je v 'Vesni' uporabil nekatere značilnosti ljubljanske govorne raje, narečja, čet' ljudje naj v filmu govoré kakor v življenju. Dejstvo na je, da Slovenci še nima mo tonačne in »uzakonjene« pogovorne jezika, kakor ga imajo nekateri veliki narodi, ki premorejo zanj posebno frazeologijo, svojestveno ritmično dikcijo in značilno izreko ter ga zato lahko uspešno uporablja tudi na odru in v filmu. Sovretov poskus ni popolnoma uspel; v »pogovornem« jeziku 'Vesne' ni ne enotnosti v izreki pri vseh igralcih, ne sproščenosti, ki bi nas prepričala, marveč nam ta »pogovorni« jezik že

John Boynton Priestley bo prihodnje leto dopolnil šestdeset let in uživa po svetu že četrto stoletja sloves izredno priljubljenega pisatelja. Pri nas smo ga začeli spoznavati šele v zadnjih letih, in si je že pridobil širok krog ljubiteljev svoje vedre, a vendar globoke umetnosti, ki bi jo lahko označili kot ljudsko in najboljsem pomenu besede. In spoznavati smo ga res šele začeli, ker krajša priredila le cele vrste romanov in dram, ampak tudi kritike in eseje, ki jih nekateri ocenjujejo štejejo sploh za najboljše, kar je ustvaril povrh pa še nekaj potojnega in dvajset avtobiografij. Ze po nepopolnih podatkih lahko nabere mo naslove nekaj deset let — v letu 1937 n. pr., ko je izšla drama »Cas in Conwayevci, je izdal še eno dramo, »Tunkaj sem že bile, ki jo kritiki prištevajo prav tako, ko prejšnjo med njegove najboljše, in avtobiografijo »Polnoc v puščavici. Dva romana, ki sta prevedena v slovensčino, čé ne štejemo »Zatemnitve v Greltevue, ki jo je objavila kot podlistek Ljudska pravica — in tri drame, ki jih je predvajalo ljubljansko Mestno gledališče, nam pri toliksemnem opusu morda še ne dajejo pravice, da bi s popolno zanesljivostjo mogli določiti vse značilne elemente Priestleyeve pisateljske podobe. Toda okolščina, da so ta dela nastala v najrazličnejših fazah njegovega življenjskega in bržčas tudi literarnega razvoja — od začetne (Dobri tovariši, 1929), do predvojnne (Cas in Conwayevci, 1937), tik pred izbruhom vojne (Pojo naš ljudje, 1939), medvojne (Zatemnitve v Greltevue, 1942) in povojne (Inšpektor na obisku, 1946), nas mogoče opravljaje, da nekaterih potez, ki se venomer ponavljajo, ne smatramo samo za slučajne. Pravzaprav bi zadostovalo, če bi se omejili na eno samo: na značaj Priestleyevega najljubšega in najpogostejšega junaka in na okolje, v kakršno ga postavlja. Junak, povedano najkrajše, n'odmitar bolj daleč kot od tradicionalnega »junaka«; to je povsem navaden, preprost, povprečen človek, ki iz svojih skrbri in nadlog nikoli ne dela tragedije, ki nas nikoli ne opozarja nase z nikakršno silno in izrazno lastnostjo, a ki vendar ne hodi po svetu z zaprtimi očmi in ne je opazljan in izkušnej pogosto nastane celo filozofija.

Prisrčno in zanečejško vzdruže, v kakršnem družinai mladiji dan praznaje enaindvajseti rojstni dan Kay nonwayerje, in prvi pogled s tem povprečnim nepatetičnim junakom nima prav nič skupnega. Šele paloga opazimo, da je Kayina pisateljska gorečnost, njeno stremljenje po tenknotnosti in odkritosti, občudovanje in vera v življenje, ki jo izžarevata njena mlajša sestra Carol in starejša Madge, ki bi rada čim prej uresničila med ljudmi socialno enakost, in končno nesebičnost njihovega brata Alana Šele ena stran družine Conwayevih, drugo predstavljajo njihova mati, gospa Conwayeva, ki jo veseli, da ima okrog sebe neprestani življenj, ker se tako tudi sama sebi zdi mlajša, ter njena najljubša otroka, Robin in Hazel, oba lepa in podjerna, včé sama sebi in roju deklet in fantov, ki se vrte okoli njiju. V tem, da si rad vidi lep, mlad in privlačen seveda ni, če ni slabega — slabo postane šele, če je to vse, okoli čésar se ti vrta življenja.

Žal režiser Broni Battelino iz tega umetniško brez dvoma najpomembnejšega dela, kar smo jih letos videli v Mestnem gledališču, ni uspel izvesti niti od daleč tega, kar bi lahko. Predsedem se zdi, da veliko preveč skušal poudariti zunanjo stran dogajanja, pri tem pa večkrat zanemaril notranji smisel, da od igralskega kolektiva ni znal doseči najbolj potrebne ubranosti ter da sta bili vlogi Madge in Ernesta Beever-za zasedeni popolnoma neprimerno. Igralec nudi ta drama velike možnosti, a jim stavi tudi velike

sto zveni z nekakšno narejeno patetičnostjo. Motijo nas tudi nekateri prehudi nemčizmi (libsbrijf, luft, fertik, gmah, kinstler itd.), kakor tudi nekateri banalni vulgarizmi (te en drek briga, svinja, blesav, kaj ga seršež itd.), pa čeprav s morda sestavnimi del ljubljanskega predmestnega žargona. O vsem tem bo treba še globlje razmišljati in razpravljati. Slovenski »pogovorni« jezik pa nikakor ne more biti zgolj vulgarno ljubljansko narečje in močno sumim, da ga marsikdo izven Ljubljane, recimo na Primorskem, ne bo zlahka razumel.

In vendar: »Vesna« je »prvi« slovenski film, to se pravi naš prvi film, ki je izdelan zares filmsko, s filmskimi izraznimi sredstvi, ki se filmsko odvija in ob katerem se naši gledalci ne bodo dolgočasili. Nič zari, če je njegova vsebina nekoliko »lahka«, če v

njem gledamo samo »dobre« ljudi ter nam film ne razklada ne vem kako težke in pereče problematike. Iz njega dihajo mladost in vedrina, ljubezini in tovarišstvo, prikazuje nam zdravo, čeprav nekoliko lahkomiselnno mladino, ki se poleg prvega hrepenja po ljubezni vnama za plemenito udejstvovanje v športu ter navzlic vsemu pogumno letuje čez šolsko in življenjsko maturo.

'Vesna' ni nikakršen »grandiozen« film z velikimi umetniškimi pretenzijami, ki bi hotel tekmoovati z jaro gospodo na raznih tujih »Biennialih«. Ob njem se prvič v zgodovini slovenskega umetniškega filma izmalo popolnoma prepustimo dogajanju na platnu in se dovolj od srca nasmejimo, to pa je že veliko. In ob njem bi se naši domači filmski režiserji lahko marsičesa naučili.

RADO BORDON.

Ugnarski list »KAJ VEŠ, KAJ ZNAŠ« vam nudi koristno zabavo in še priloiko, da dobite lepe nagrade. Stane samo 10 din.

Tretji Priestley v Mestnem gledališču

J. B. Priestley: Cas in Conwayevci

John Boynton Priestley bo prihodnje leto dopolnil šestdeset let in uživa po svetu že četrto stoletja sloves izredno priljubljenega pisatelja. Pri nas smo ga začeli spoznavati šele v zadnjih letih, in si je že pridobil širok krog ljubiteljev svoje vedre, a vendar globoke umetnosti, ki bi jo lahko označili kot ljudsko in najboljsem pomenu besede. In spoznavati smo ga res šele začeli, ker krajša priredila le cele vrste romanov in dram, ampak tudi kritike in eseje, ki jih nekateri ocenjujejo štejejo sploh za najboljše, kar je ustvaril povrh pa še nekaj potojnega in dvajset avtobiografij. Ze po nepopolnih podatkih lahko nabere mo naslove nekaj deset let — v letu 1937 n. pr., ko je izšla drama »Cas in Conwayevci, je izdal še eno dramo, »Tunkaj sem že bile, ki jo kritiki prištevajo prav tako, ko prejšnjo med njegove najboljše, in avtobiografijo »Polnoc v puščavici. Dva romana, ki sta prevedena v slovensčino, čé ne štejemo »Zatemnitve v Greltevue, ki jo je objavila kot podlistek Ljudska pravica — in tri drame, ki jih je predvajalo ljubljansko Mestno gledališče, nam pri toliksemnem opusu morda še ne dajejo pravice, da bi s popolno zanesljivostjo mogli določiti vse značilne elemente Priestleyeve pisateljske podobe. Toda okolščina, da so ta dela nastala v najrazličnejših fazah njegovega življenjskega in bržčas tudi literarnega razvoja — od začetne (Dobri tovariši, 1929), do predvojnne (Cas in Conwayevci, 1937), tik pred izbruhom vojne (Pojo naš ljudje, 1939), medvojne (Zatemnitve v Greltevue, 1942) in povojne (Inšpektor na obisku, 1946), nas mogoče opravljaje, da nekaterih potez, ki se venomer ponavljajo, ne smatramo samo za slučajne. Pravzaprav bi zadostovalo, če bi se omejili na eno samo: na značaj Priestleyevega najljubšega in najpogostejšega junaka in na okolje, v kakršno ga postavlja. Junak, povedano najkrajše, n'odmitar bolj daleč kot od tradicionalnega »junaka«; to je povsem navaden, preprost, povprečen človek, ki iz svojih skrbri in nadlog nikoli ne dela tragedije, ki nas nikoli ne opozarja nase z nikakršno silno in izrazno lastnostjo, a ki vendar ne hodi po svetu z zaprtimi očmi in ne je opazljan in izkušnej pogosto nastane celo filozofija.

Žal režiser Broni Battelino iz tega umetniško brez dvoma najpomembnejšega dela, kar smo jih letos videli v Mestnem gledališču, ni uspel izvesti niti od daleč tega, kar bi lahko. Predsedem se zdi, da veliko preveč skušal poudariti zunanjo stran dogajanja, pri tem pa večkrat zanemaril notranji smisel, da od igralskega kolektiva ni znal doseči najbolj potrebne ubranosti ter da sta bili vlogi Madge in Ernesta Beever-za zasedeni popolnoma neprimerno. Igralec nudi ta drama velike možnosti, a jim stavi tudi velike

»Stara« filmska igralka iz slovenskega umetniškega filma »Kekec« — Jože Mlakar (Rožle) in Alenka Lobnikar (Tinkara) sta prišla ob premieri čestitati režiserju in igralcem »Vesne«. Od leve proti desni: Metka Bučarjeva (Kocjanova mati), režiser František Čáp, Metka Gabrijelčičeva (Vesna), Jure Furlan (Krištof) in Frane Trefalt (Samo)

polagal, ni moglo vseskozi zadosti uveljavljati. Režiser pa je film znatno obogatil z dobrimi režiserskimi domislicami, zlasti v situacijski komiki.

Vsekarogre bilo pogumno dejanje, da je režiser v filmu, s katerim nam je dal izrez iz študentskega življenja, uporabil vezinoma laike, neigralce, same mlade ljudi, ki še nikoli niso nastopali pred filmsko kamero. S tem je gotovo mnogo tvegal, hkrati pa se je izognil, da bi izrazilo teatarski ljudje predstavljal v filmu mlade ljudi ter vanj vnašali svoje teatarske manire in teatarski način igre. V kratkem času, ki ga je imel na razpolago, je s srečno roko izbral nekaj tipov, ki so dovolj prepričevalno upodobili nekatere študentske značaje. Gotovo je bilo najteže »odkriti« osrednjo »junakinja« filma, Vesno — mlado, nepokvarjeno dekle iz izobražene hiše, hkrati pa dovolj naravno, prikupno in fotogenično figuro.

Nové knjige skz
Izšla je zelo koristna knjiga
DOMAČI SVETOVALEC
Obsega 344 strani in stane broširana 235 din, vezana 300 din
Janez Matjašič:
NEVIDNO ŽIVLJENJE
48 strani s slikami. Broširano 75 din. — Knjigi dobitve v vseh knjigarnah
Slovenski knjižni zavod v Ljubljani

OPREMA DIREKTORJEVE SOBE
je zelo važna za vtis, ki ga dobi obiskovalec o Vašem podjetju. Zato nabavite še pred koncem leta lepe in ceneje preproge Obrtne zadruge »CILIMI«, Zagreb, pri njeni podružnici Ljubljana, Mestni trg štey. 15

GOSTINSKO PODJETJE
„Rio“ LJUBLJANA, KARDELJEVA UL. 4
ČESTITA VSEM SVOJIM GOSTOM IN POSLOVNIH PRIJATELJEM SREČNO IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO 1954
TER SE PRIPOROČA ZA NADALJNJI OBISK

OBISK V MAJDANPEKU

Po 2000 letih bo rudnik končno zaživel

Vsa ta leta po vojni, zlasti po letu 1949, ko je Majdanpek kot rudnik pirita ugašal in je kazalo, da ga bo treba zapreti, so geologi, metalurgi in kemiki intenzivno delali. Od Ljubkova do Bora so vrtali luknje ter nosili kamenje v laboratorije, kjer so ga klrno analizirali. Rezultati vseh teh let neprestanega dela so bili povoljni in pred dobrimi štirinajstimi dnevi, ko so dokončno dosegli sporazum o kreditu, je padla dokončna odločitev: po nekaj letih pripravljajnih del bo Majdanpek nastopil na svetovnem in domačem tržišču kot eden izmed največjih proizvajalcev bakra na svetu.

Kratka zgodovina

Rudnik v Majdanpeku je zelo star. Prvič ga omenja že Herodot, »oče zgodovine«, in sicer kot rudnik zlata in srebra. Rimljani so pridobivali v Majdanpeku zlato in srebro, predvsem z izpiranjem reke Peke, pa tudi Timoka in Saške. Z odhodom Rimljanov se delo v Majdanpeku zamre ter se obnovi šele v 13. stoletju, ko je rudarstvo v Evropi zelo aktivno. V Majdanu delajo Sa-

si, kar dokazujejo stari jaški, ki so obdelani na način, ki je za Sase značilen in za denar, najden v okolici.

S prihodom Turkov delo ponovno zamre vse do leta 1719, ko ga obnovijo avstrijski okupatorji. Le-ti so zelo temeljiti, in pridobivajo okoli 50 ton bakra na leto, kar je za tiste čase mnogo. Po odhodu Avstrijcev poskušajo Turki nadaljevati delo, vendar zaman. V prvi srbski vstaji je rudnik popolnoma porušen in se obnovi šele leta 1857, ko je sklenil Miloš Obrenović ustanoviti tam center srbske industrije. Vendar sledi hudo razočaranje. Zaradi nerazvite tehnike je železo in baker iz rudnika zelo slabe kvalitete in rudnik dela z izgubo. Od tedaj prehaja Majdanpek iz rok v roke. Razni tuji kapitalisti skušajo kovati dobiček, vendar ne samo s pridobivanjem bakra, ampak tudi z izsekavanjem bogatih gozdov v okolici. Edini pomemben dogodek je v letu 1903, ko dobi Majdanpek prvo industrijsko železnico na Balkanu, ki je, razen koles, izdelana v Majdanu. Do nacionalizacije leta 1945 je bil Majdanpek v rokah neke belgijske družbe.

Skočim na tla in glasno zastokam. Po treh in pol urah vožnje na odprtem kamionu nog sploh ne čutim več. Pogledam okoli sebe. Trg obdajajo temne, s tanko plastjo snega pokrite hiše. Veter pometa ulice in nosi v oči sneg in prah. Povprašam za smer. DO DITA ni daleč. Kmalu sem v topli gostinskih sobi, kjer me ljudje zvedavo gledajo. Na obešalnikih visi kup težkih kožuhov in krznenih kap. Prijazen gospodar primakne stol bliže k peči, da sedem.

»Odkod?«
»Iz Ljubljane. Novinar sem. Prišel sem si ogledat rudnik.«
In pogovor stoji. Medtem ko kramljam s prijaznimi sosedi — samimi delavci v rudniku — gre gospodar poskrbeti za pranočiče.

»Niste prišli v pravem času.«
»Zakaj?«
»Hladno je. Zima. Rudnik še ne dela. Polovica stavb, ki se zidajo, še ni dokončanih. Vodovoda še ni. Cesta do Kučeva je slaba. In še marsikaj.«

V prijetnem razgovoru čas hitro mineva. Kmalu po večerji pa se poslovim in grem počivat v sosesčino, kjer so hotelske sobe.

V dnevni svetlobi je mestce mnogo bolj prijetno. Leži sredi Homoljskih hribov, ki so porasli z lepim gozdom. Tudi veter ni več. Zato pa pada droben, suh sneg. Lepo je sicer, toda s fotografiranjem ne bo nič, takoj pomislim. Ob potoku, ki je pokrit z debelo plastjo ledu in novega snega, grem proti direkciji rudnika. Povsod se vidi neverjetna dejavnost. Nova stanovanjska poslopja rastejo kot gobe po dežju. Kaže, da se Majdanpek na svojo bodočo vlogo zelo resno pripravljajo.

Direktorja, rojaka Mirka Bizjaka, trenutno ni v Majdanpeku. Službeno je odpotoval v Beograd. Žal mi je. Pred kratkim se je namreč vrnil iz Zdrurženih držav, kjer je proučeval sodobne metode dela v ameriških rudnikih bakra, in gotovo bi mi vedel povedati mnogo zanimivega. Zato pa obiščem inženirja Logunova, ki

šiljali v Prahovo, kjer bodo izdelovali superfosfat. Če pomislimo, da je Prahovo ob Donavi, ki je ena najcenejših poti, vidimo, kako je to smotrno urejeno. Železno rudo, iz Majdanpeka in Bora pa bodo pošiljali v novo železarno v Skoplju.

Sto milijonov zalag bakrene rude

Od inženirja Logunova se poslovim in grem v sosednje poslopje k ing. Silovu, ki vodi rudniški laboratorij. Po zunanjosti poslopja nikdar ne bi sodil, da skriva v sebi zelo sodoben in dejaven laboratorij. »Okoli sto milijonov ton,« mi odgovori na vprašanje, kakšne so surovinske zaloge Majdanpeka in kako so to ugotovili. »Vsaj sto milijonov ton. Vendar pa zahteva vaše vprašanje podrobnejše obrazložitev.«

Pelje me v svojo delovno sobo — vse naokoli so najrazličnejše tehtnice in podobno — in poslušam kar bi moglo biti prvotno predavanje. Naj mi ljubljanski »rudarji«, ki bodo to brali, in med katerimi imam celo nekaj prijateljev, oproste, če sem kaj narobe ujel. Jaz in kemija vsa namreč že od nekdanjega kregana.

Majdanpeške rude so zelo komplicirane — oksidne in sulfidne. V okolici Majdanpeka najdemo limonit (FeO₃+NH₂O), hematit (Fe₂O₃), sferalit (ZnS), galinit (PbS) itd. V vsej okolici pa je najdeš baker. Ponekod ga je več, drugod manj, vendar pa je povprečje okoli 1%, kar se s sodobnimi metodami pač izplača obdelovati. V ZDA, kjer so sodobne metode že uvedli, obdelujejo rudo, ki je v primeri z našo še močno bolj siromašna. Treba pa je bilo seveda mnogo dela, da so ugotovili zaloge. Vedeti je treba, da kovinske zaloge ne ležijo kot premog v plasteh, temveč so brez zakonitosti razmetane. Natančno pa so pregledali vsi

ni referent ravno tako Slovenec, da pa je odpotoval domov za praznike. Se to in ono, in poslovim se.

Zunaj močno sneži. Zbojim se. Naj sneži tako vso noč, si mislim, da se mi lahko zgodi, da bom ostal tu dije, kot bi mi bilo drago. Vseeno se povzpnem na bližnji grič in slikam dolino, v kateri leži Majdanpek. Močno pa se bojim, da bodo slike slabe. Premalo svetlobe je. Po nekaj padcih — grič je hudo strm in drsi — sem spet v dolini. Pri žičnici zagledam tovorni mercedes, ki se nekam odpravlja. Povprašam kam. V Kučevo. Kot našla! Vendar pa je kabina že polna. Prijazni šofer mi posodi svoj kožuh in sedem na drva, s katerimi je kamion naložen. Peljemo se po dolini reke Peke. Trasa za železnico je skoraj gotova, prebiti je treba le še nekaj tunelov. Vseposvodi kupi kamenja, razni stroji, delavske barake, ognji, okoli katerih se grejejo delavci. Zavijam krzneni ovratnik. Znoči se. Zima ima svoje čare, vendar zmružnjene noge ne spadajo mednje.

Moje poročilo OZN bo zelo ugodno

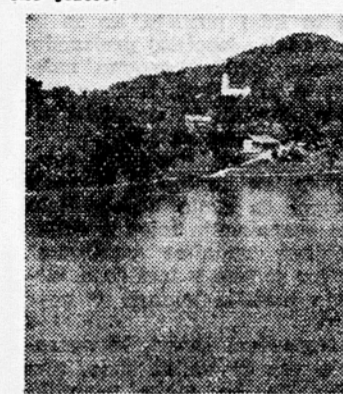
V svetli vogalni sobi Uprave za tehnično pomoč v Beogradu sedi starejši človek in piše. Pred seboj ima kup papirjev pokritih s številkami in drobnimi pisavo. To je gospod Hidesaburo Kurushima, tehnični svetovalec OZN in direktor velike japonske rudarske družbe. Ravnokar se je vrnil iz Majdanpeka, kjer je v imenu OZN proučeval možnosti za njegov čim hitrejši razvoj. Bil je tudi v Trepči in Boru. Sedaj piše svoje poročilo. Stopim bliže in se mu predstavim. Vprašam, kakšne vtise odnaša seboj iz Jugoslavije, zlasti vtise iz Majdanpeka in ostalih rudnikov, v katerih je bil.

»O Majdanpeku bi dejal samo to, da ima zelo velike zaloge surovin in zato vse možnosti, da se razvije v velik rudnik, ki bo mogel proizvajati tudi 30.000 ton bakra letno.

Nekoliko manj vesela pesem o turizmu ob Zbiljskem jezeru

Kaj pravijo graditelji medvoške elektrarne o bodočnosti novega letovišča

Različni časopisi objavljajo že delj časa — lahko rečemo — reklamne članke o bodočem letovišču, za katerega je ustvarila vse pogoje novozgrajena hidrocentrala v Medvođah s svojim 5 in pol kilometra dolgim akumulacijskim jezerom, ki sega od Medvod mimo Zbilj in Smednicka tja do Mavčič. Nekdo ga je po pravici ali krivici krstil za Zbiljsko jezero.

Jezero naj bi torej dobilo ime po 700 let stari kmečki vasi Zbilje, ki leži na desnem bregu jezera. Pobuda za ureditev bodočega letovišča je prevzelo Turistično društvo v Zbiljah. Tudi na turističnem posvetovanju, ki je bilo pred kratkim v Ljubljani so že veliko govorili o bodočem letovišču, ki naj postane pomembno turistično središče. Beremo se o kopalniščih, čolnarnah, o čisti prirodi jezera, o nedotaknjenih gozdovih z vonjem smrek in borovcev, o tisočih weekend hišicah, ki jih bo delalo v našem TD Zbilje samo resnim interesantom itd. Ureditev kopalnišč, ki bi jih

priležni zidati že prihodnje leto, bo nekaj svojevrstnega. Kopalnišča bodo brez pregrad, brez kabin in vstopnine — samo garderobe bo varoval obleko, ki jo bodo puščali kopalci kar na prostem. Z eno besedo: vse bo urejeno kolosalno kot najbrž še nikjer.

Toda vsem, ki čitajo o teh načrtih ni vse tako jasno kot onemu, ki skrbi za res dobro reklamo bodočega letovišča. Predvsem,

kako je pravzaprav z imenom? Ali si vas Zbilje edino lahko lajsti pravico do imena? Ali ne leži na drugem bregu tudi vas, po kateri bi ga smeli imenovati Smednicko jezero? Smednick je stara vas z znamenito zgodovino. Stari smednicki grad je danes v razvalinah. Zgrajen je bil na predzgodovinskem gradišču iz 5. ali 6. stoletja pred našim štetjem in na mestu poznejše rimske utrdbe, ki je varovala cesto Ljubljana—Smednick—Kranj. Prvotni posestniki se omenjajo že 1138 leta. Okoli leta 1328 je kupil Zbilje samo resnim interesantom itd. Ureditev kopalnišč, ki bi jih

Gospodarske vesti

Povečanje jimita britanske emisije bankovcev. — V začetku t. m. je britanska vlada odobrila sezonsko povečanje denarnega obkroga z novo emisijo Angleške banke za okrog 50 milijonov na skupni znesek 1.625 milijonov funtov. Ta povečani nivo denarnega obkroga bi bil moral biti odobren že lani, vendar so ustrezen sklep odložil konec avgusta, s čimer se je želelo dokazati, da inflacija ni zaželena v prav nobenem ozirju.

Aktivnost Avstrije v sklepanju trgovinskih sporazumov. V celi vrsti trgovinskih razgovorov, ki jih misli imeti avstrijska vlada za zaključek sporazumov v blagovnem prometu, bodo v prihodnjem letu kot prvi razgovori z delegacijo Zahodne Nemčije, ki naj se začne 19. januarja 1954. Obenem naj bi se kmalu začeli trgovinski razgovori z Belgijo, Holandijo, Švedsko, Norveško, Romunijo, Brazilijo, Turčijo in Španijo. Trgovinski sporazum z Italijo bo podaljšan, trgovinski razgovori s Češkoslovaško pa se bodo nadaljevali v januarju.

V Londonu so se končali razgovori za sklenitev trgovinskega sporazuma med britansko in zahodnonemško delegacijo za leto 1954. Predvideni blagovni promet na osnovi bilateralnih kvot je glede na skupni blagovni promet v obeh semrli razmeroma majhen, vendar je mogoče po sklenjenem sporazumu določene kvote izpopolniti z novimi količinami.

Mednarodna konferenca o kmetijskih presežkih. Po izjavi zastopnika FAO bo v začetku prihodnjega leta v Washingtonu mednarodna konferenca, na kateri bodo razpravljali o presežkih kmečkih pridelkov. Konference se bodo udeležili delegati 20 držav — članic Komiteja za blagovna vprašanja, ministri za kmetijstvo in drugi visoki uradni predstavniki. Sklicanje te konference je predlagal holandski kmetijski minister Mansholt na zadnjem plenarnem zasedanju FAO v Rimu.

Hiperprodukcija kmečkih pridelkov v ZDA. V nekem govoru, ki ga je imel v Memfisu, je ameriški minister za kmetijstvo Benson izjavil, da so nekateri napadno kalkulirali naše potrebe proizvodnje in je glede na to apeliral na farmerje, da zmanjšajo proizvodnjo bombaža, pšerice in drugih pomembnih kmečkih pridelkov. Nadalje je izjavil, da je naša letniška kmetijska proizvodnja večja, kakor jo more absorbirati tržišče — domače in tuzovno — po ceneh, ki bi ustrezale proizvajalcem. Korčno je izjavil, da je popolnoma jasno, da mora priti do zmanjšanja proizvodnje in preorientacije na druge pridelke.

Jugoslavija povečala svojo proizvodnjo bakra in železa, ter konkurirala Nemčiji z žvepleno kislino, amonijevim sulfatom in superfosfatom. V tem smislu sem že pisal v ZDA in sicer družbi DORR, ki je lastnik patenta za peč, kakršne potrebujejo za opisano žganje rude in odpadkov Trepče. Tam bodo napravili laboratorijske preiskušnje, nakar boste lahko uvedli novo metodo.

Prihodnji teden odpotujem domov v Tokio, vendar pa se prihod e leto ponovno vrnem, da bi videl napredek.

A. Furlan

menda ve o Majdanpeku več kot kdor koli, saj je tu že 32 let. Inženir Logunov izhaja iz stare družine metalurgov. Že njegov oče je bil rudarski inženir, pred njim pa njegov stari oče.

O tem bi lahko spregovorili v vašem listu

»Videti res nimate česa. Če hočete v stari rudnik, vas prav rad popeljem, toda novega ne boste videli ničesar. S pripravljajnimi deli za novi rudnik, to je z odkrivanjem plasti zemlje na dnevne kope, pa bomo začeli šele spomladi.« Posmejal se je. »Sedaj smo pravzaprav kakor kal velik zmag, ki ogromno požre, od sebe pa ne da ničesar. Seveda pa se bodo investicije v našem primeru še kako izplačale.«

O investicijah za same rudniške naprave noče govoriti. Generalni projekt, ki je že izdelan, bodo v kratkem pregledali rudarski strokovnjaki, domači in tuji in bodo tudi ugotovili, koliko deviznih in dinarskih sredstev bo treba za opremo rudnika, kakršen bo Majdanpeški. Ko pa govori o rudniku, se mu oči svetijo. To je človek, ki ljubi svoje delo. Prihodnje leto bo rudnik investiral nad 1.500 milijonov dinarjev za razna neobhodno potrebna dela. Med ta spada vsakakor regulacija Peke, zgrajitev vodovoda, nad 50 stanovanjskih poslopj, ceste do dnevnih kopov, nove floatacije itd. Vse to bodo delali po najodobnejših načelih, se pravi — vsako stanovanje bi ime-

Rudnik Majdanpek

lo kopalnico, v novem hotelu pa bo imela kopalnico vsaka soba. Tudi direkcija se bo na jesen preselila v novo poslopje, ki bo stalo ob trgu v mestecu.

»Torej sedaj, trenutno, nimate aktualnih problemov?«
»Kako da ne! Predvsem nam močno primanjkuje strokovnjakov. Imamo sicer stipendiste na vseh univerzah, vendar pa bi potrebovali inženirje sedaj, takoj. O tem bi res lahko spregovorili besedo v vašem listu. Nekako še lahko razumem zdravnika ali ekonomista, ki hoče izvrševati svoj poklic v mestu. Toda rudar? Rudarski inženirji bi se morali sprijazniti z mislijo, da morajo vedno biti na robu civilizacije, tam, kjer se odkrivajo novi zakladi, kjer se gradijo nova naselja. Tako je povsod na svetu. Res je še težko tu pri nas, in življenje ni ravno najbolj udobno.« Spet nasmeš.

»Ni težko najti ljudi, ki so pripravljeni pojedti torto, težje pa jih najdes, ki bi pomagali nabavljati surovine in mesiti. Tako tudi mi rabimo sodelavce sedaj, predno bomo montirali stroje; potem, ko bo vse steklo ne bo več tako hudo.«

Se o marsičem se pogovoriva. Pripoveduje mi o zgodovini rudnika, o bodoči vlogi Majdanpeka itd.

Majdanpek bo začel delati leta 1958, ko bo vse pripravljeno. Že prihodnje leto bo vozila železnica do Crnega Luga (okoli 6 km od Majdanpeka), v nekaj letih pa bo podaljšana do Bora. Svoje topilnice Majdanpek ne bo imel, ker bo topilnica v Boru po obnovitvi lahko obdelovala tudi rudo iz Majdanpeka. V Majdanpeku bodo rudo samo koncentrirali. Bor bo rudo obdeloval na najodobnejši način, z izkoriščanjem toplote od gorečega žvepla v rudi, pridobljeno žvepleno kislino pa bodo iz Bora po-

okolico in prišli do ugodnih rezultatov.

»Seveda pa delo še ni končano. 100 milijonov ton bakrene rude je prav gotovo. Vendar pa nismo niti začeli z glavnimi vrtnjami. To pomeni, da so zaloge verjetno mnogo večje, in pa tudi, da je prav mogoče, da bomo poleg bakra odkrili še kako drugo rudo. Saj so šele po vojni, v Neresnici na pr. odkrili volfram...«

Po razgovoru greva skozi laboratorij. Sodobni aparati za elektrolizo, najmodnejša peč za ugotavljanje količin zlata in srebra, mikrotehnika — edina te vrste pri nas itd. Ing. Silov mi pri vsakem aparatu podrobno razlaga, vendar je nekoliko preveč strokovno za mene.

Ko hodim mimo mehaničnih delavnic se mi v glavi kar vrti. Nekaj zaradi tolikšnega števila formul, še bolj pa verjetno zaradi duha po žveplu. Zavijem v računovodstvo.

»Od Poročevalca? Kaj pa je vas prineslo sem? Jaz sem Saksida.«

Seveda sva oba prijetno presenečena. Glavni računovodja Saksida je v Majdanpeku že tri leta. Doma je iz okolice Gorice. Seveda ga kot vse Slovence, ki niso doma, hudo tare domotožje. In tako se zgodi (za novinarja prava redkost), da jaz pripovedujem njemu namesto, da bi on pripovedoval meni. Nekaj stvari pa le zvem. Življenje je res težko in vsi nestrpno čakajo prihodnjega leta, ko bo stekla železnica in bo mesto dokaj urejeno, vendar pa skuša rudnik te težave nadoknaditi. Že inženirji — začetniki se lahko pohvalijo z 20 tisoči plače, poleg tega pa so letos delili dobiček v višini ene plače. Rudnik namreč kljub temu, da je malone presenečen s proizvodnjo pirita, za služi precej z magnetitom, ki ga kopljejo tu v bližini in izvažajo. Zvem tudi, da je prav-

Dragi otroci, jaz sem Nanetta. Kakor vidite, imam tudi jaz svoja malačka, in še lahko vidite, da sva zelo srečna. In — če verjamete ali ne — za to se morava predvsem zahvaliti dobri živalci, Mikiju. Da, prav on naju je rešil iz pekla, v katerem sva nekdo živel. In tega pekla so bili krivi ljudje — čudno, kaj?

Toda danes je vse drugače. Z mojim malčkom sva tudi med ljudmi našla človeka, s katerim živiva v ljubezni in sreči. Posebej pa sem neizrečno vesela, da živita z nami tudi najin rešitelji Miki ter njegov zvesti prijatelj medved Neewa. Kaj sta morali tudi ubogi živali pretrpeti! Kaj zla so jima prizadejali hudobni ljudje! In vendar sta ohranila pošteno živalsko sroce.

Da, dragi otroci, naša zgodba je bila res nenavadna. Toda če jo boste z zanimanjem in resnobno prebrali, boste zvedeli marsikaj lepega, s čisto drugimi očmi boste znali pogledati v živalski svet. In ko boste povest prebrali, se bom veselila z vami: rade bom v spominu še enkrat doživela vse tiste bridke in radostne dni, kakor se človek vselej rad spominja svoje mladosti, naj je bila kakršna že! Torej: ne pozabite! O Novem letu na svidenje!

KINO

UNION: slovenski film »Vesna«. Tehnik: Barok v Ljubljani. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19. uri je matineja istega filma.

KOMUNA: amer. film »Macao«. Tehnik: Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19. uri je matineja istega filma.

SLOGA: amer. film »Poštna postaja«. Tehnik: Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19. uri je matineja istega filma.

Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9 — 11 ter od 14. ure dalje.

SOCA: amer. film »Skrivnostna cesta«. Tehnik: Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9 — 11 ter od 15 dalje.

SISKA: amer. film »Izobčenec z otoka«. Tehnik: Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9 — 11 in od 15 dalje.

TRIGLAV: amer. film »Zadeva Paradine brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10 — 11 in od 15 dalje.

LITOSTROJ: nemški film »Biser«. in tednik ob 19.30. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

CELJE »UNION«: indijski film »Aandhyan«.

CELJE »DOM«: amer. film »Moč orožja«.

BLED: amer. film »Nevidni človek«.

KAMNIK: jugoslov. film »Ne vinta«.

ZAČOBROVA: francoski film »Mesečnik Bonifacij«.

DOMZALE: amer. barvni film »Veliki Caruso«.

RADOVLJICA: ameriški film »Dolgo je pomenil«.

VEVČE: jugoslovanski film »Ne vinta«.

NOVO MESTO »KRKA«: ameriški film »Carrie«.

ROGASKA SLATINA: ameriški film »Rapsodija otožnosti«.

ZALEC: nemški film »Niki« ob 15, 17 in 19.30.

RADIO
Dnevni spored za nedeljo, dne 27. decembra 1953
Poročila: 7.00, 12.30, 15.00, 19.00 in 22.00. — 7.15 do 7.25 Radijske reklame: 8.00 do 8.15 O športu in športnikih: Uspehi jugoslovanskih športnikov v letu 1953; 8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko jutro; 9.00 Z mikrofonom sredi življenja in dogodkov, reportaža; 9.40 Dopoldanski simfonični koncert — Marijan Lipovšek: Druga suita za godala, Frederic Chopen: Koncert za klavir in orkester v f-molu, št. 2, Ludvig van Beethoven: Simfonia št. 1 v C-duru; 11.00 Od pravilice do pravilice — Friedrich Feld: Letski jezik (radijska igrlica); 11.30 Zabavne melodije; 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.15 Lahka glasba; 13.00 Za naše kmetovalce; 13.15 Oddaja za kmetčke Zene; 13.25 Zeleni ste — poslušajte! — vmes ob; 15.30 Odlomki iz znanih baletov; 17.00 Ljudsko prosvetni ozbornik; 17.10 Pester spored znanih operetnih melodij; 18.00 Radijska reportaža: Ljubljanski nocturno; 18.20 Prosmadni koncert; 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in vremenška napoved; 19.45 Jules Massenet: Werther, opera v 3 dejanjih, Izvajajo solisti, zbor in orkester ljubljanske opere, dirigent Lovro Matačić; 22.15 Zabavni zvoki; 22.30 do 23.00 Literarno glasbena oddaja.

Odbori SZDL, širjenje knjig Prešernove družbe je pomembna kulturna in idejno vzgojna naloga. Zato poskrbite za delovne poverjenike!

HIDROMONTAŽA MARIBOR

SPREJME V SLUŽBO ZA TAKOJŠEN NASTOP VEČ

STROJNIH IN ELEKTRO INŽENIRJEV TER STROJNIH TEHNIKOV Z VEČLETNO PRAKSO

PONUDBE POSLATI PISMENO NA NASLOV:

HIDROMONTAŽA MARIBOR

ALI PA SE ZGLASITI OSEBNO!

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1954

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM NAŠE DOMOVINE ZELI

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

»POVRTNINA« - MARIBOR

Javna zahvala

Ko je mojega moža Franceta Štera zadel smrtna nesreča, smo jaz in mojih deset neposrednih otrok ostali v hudi bridkosti in stiski. V njej mi je izdatno pomagala denarna pomoč 30.000 dinarjev, ki mi jih je takoj izplačal Državni zavarovalni zavod zato, ker je bil moj nepozabni mož naročnik »Slovenskega poročevalca«.

Ne morem dovolj izraziti svoje globoke hvaležnosti Državnemu zavarovalnemu zavodu kakor tudi upravi »Slovenskega poročevalca«, ki je vse svoje naročnike zavarovala za primer nenadne nesreče in svojem zagotovila tako primerno pomoč v najhujših dneh.

Zelim opozoriti vse, ki doslej še niso naročniki »Slovenskega poročevalca«, naj se na list brž naroče, saj utegne priti tako izdatna pomoč vsakomur prav. To je res plemenita skrb uprave »Slovenskega poročevalca« za njegove naročnike.

Voglje pri Kranju, 25. decembra 1953.

MARIJA ŠTER, Voglje pri Kranju.

SREČNO IN USPEHOV POLNO

NOVO LETO 1954

V GRADITVI NAŠEGA SOCIALISTIČNEGA GOSPODARSTVA ZELI VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN VSEM NAŠIM CENJENIM GOSTOM

DELOVNI KOLEKTIV GRAND HOTELA

„UNION“ v Ljubljani

Delavski svet in upravni odbor

»OBRTNEGA MIZARSTVA« MARIBOR

želi

VSEM DELOVNIM LJUDEM TITOVE JUGOSLAVIJE OBILO USPEHOV V NOVI LETU

GOSTINSKO PODJETJE

»JADRAN«, MARIBOR

Partizanska c. 36, s svojimi obrati: Počehova, Krčevina pri Opekarni, Meljski hrib, Jadranska klet — želi polno uspehov v novem letu 1954 vsem delovnim ljudem naše domovine. — Za silvestrovanje je pripravljeno v vseh naših obratih.

MESTNO

kamnoseško podjetje MARIBOR

PTUJSKA CESTA 42, telefon 22-27

Izdeluje in nudi: kamnoseške izdelke iz naravnega kamna; marmornate spomenike, nagrobne ograje, marmornate spominske plošče itd. — Cementne izdelke (umetni kamen): prstonosne kakor tudi montažne stopnice, betonske cevi terazo, tlak, nagrobne spomenike in ograje iz umetnega kamna. Za kvalitetno izdelavo jamčimo!

V letu 1945 želimo vsem delovnim ljudem mnogo uspehov.

POGUMNO — Z VELIKIMI NAČRTI IN DEJANJI V LETO 1954!
Kmetijska zadruga ŠT. JANŽ pri Dravegradu

GAŠLJEVIČ STANKO modno krojaštvo za dame in gospode
Zgor. Hajdina pri Ptuj
želi svojim strankam srečno Novo leto 1954!
Tudi v bodočem letu Vas želimo zadovoljiti s kvalitetno izdelavo!

Vsem delovnim ljudem socialistične Jugoslavije OBILO USPEHOV V LETU 1954
INVALIDSKO PODJETJE »TAPETNIŠTVO« MARIBOR — JURČICEVA ULICA STEV. 6

PRIDRUŽUJEMO SE S POZDRAVI VSEM ODJEMALCEM, DOBAVITELJEM IN OSTALIM DELOVNIM LJUDEM SIROM DOMOVINE, ZELEČ JIM CIM BOLJ USPEHA POLNO »NOVO LETO 1954«

KOLEKTIV TRG. PODJETJA S PREHRANBENIM BLAGOM

„Hrana“ MARIBOR

Trgovsko podjetje

„ZRNO“

Maribor

telefon št. 31-09.

Obveščamo cenjene odjemalce in dobavitelje, da se je iz bivše podružnice »Žito«, Maribor, ustanovilo novo trgovsko podjetje »Zrno«, Maribor, z istimi nalagami. — Zagotavljamo vam, da bomo tudi v bodoče ustregli vašim željam, obenem želimo vsem veselo in uspehov polno Novo leto 1954.

DRŽAVNI OBRTNI OBRT

„SODARSTVO“

MARIBOR, NASIPNA 35

Izdelujemo vse vrste sodov (transportne, pivske in sadne ležake) in razne kadi. Kvaliteta zajamčena! Cene solidne!

Kolektiv se pridružuje s čestitkami za leto 1954. — Istočasno želimo vsem delovnim ljudem mnogo uspehov v izgradnji socializma.

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

»TANIN« MARIBOR

s svojimi poslovalnicami:

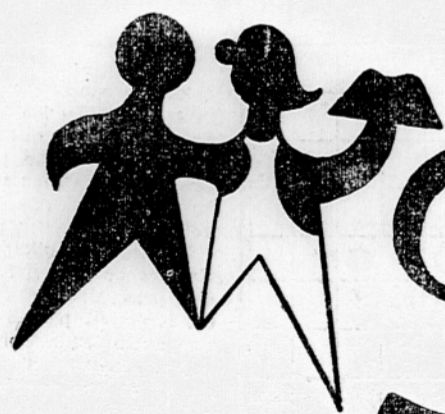
»BARVE - KEMIKALIJE« — Vetrinjska ulica 26
»USNJE« — Vetrinjska ul. 26 — Koroška c. 13
»OBUTEV« — Gosposka ul. 25

ZELI V NOVI LETU 1954 OBILO USPEHA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM, DOBAVITELJEM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN VSEM DELOVNIM LJUDEM.

Vsem dobaviteljem, odjemalcem in ostalim ljudem širom Jugoslavije želimo mnogo nadaljnjih uspehov v letu

1954

Poslovnim prijateljem se še nadalje priporočamo z dobro kvaliteto, nizkimi cenami in solidno postrežbo.

Delavski svet in upravni odbor

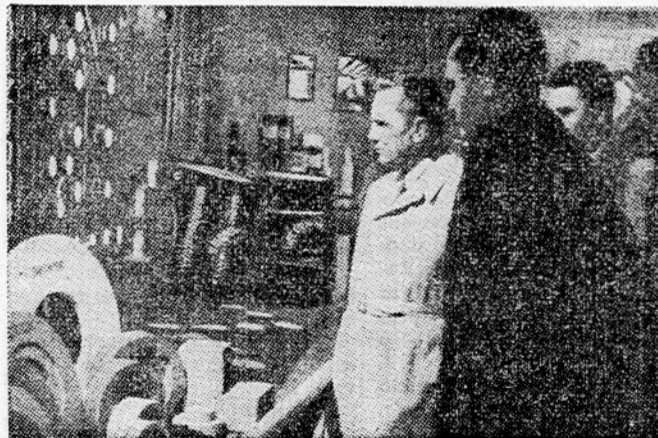
Sana

tovarna

čokolade, bonbonov in

pecilnih praškov HOČE pri Mariboru

Leto 1954 — leto novih delovnih zmag državne osamosvojitve!

TOVARNA UMETNIH BRUSOV MARIBOR, Tržaška c. 60

Delavski svet in upravni odbor želi vsem svojim članom in ostalim delovnim ljudem v revolucionarni Jugoslaviji mnogo uspehov v novem letu

1954

TOVARNA MESNIH IZDELKOV

Maribor-Košaki

Brzjavljivi: TG/WMES — Telefon: 20-52 Tekoči račun številka 6401-T-9 Narodna banka Maribor

Izdelujemo: raznovrstne klobase, salame, prekajeno meso, slanino, specialiteto-kuhano šunko itd. Kvaliteta odlična, cene solidne!

Obiščite naše poslovalnice v Mariboru; Slovenska ul. št. 9, Partizanska c. št. 19, Partizanska c. št. 77 in v Ptuj, Slovenski trg 9

VSEM DELOVNIM LJUDEM JUGOSLAVIJE ŽELIMO OBILO USPEHOV V LETU 1954

Tudi v novomeškem okraju bo imel Dedek Mraz obilo posla

Kdor bi mislil, da se v novomeškem okraju nič ne pripravljajo na praznovanje Novoletne jelke, bi se hudo zmotil. Po to se pripravljajo! Mnogi bolj kot prejšnja leta. Poleg prosvetnih delavcev, ki vodijo vse priprave, se letos zanimajo za to praznovanje tudi občinski ljudski odbori, zlasti pa ženske društva. V pripravah se vidi prav dobra povezava med solni, občinski ljudski odbori, ženami in podjetji, zlasti pa tudi praznovanje kot se spodobi po vsega krajih ter ga bodo delili vsi otroci. Poleg priprav za obdaritev dece, pripravljajo povesod pestre kulturne spore in skupno pogostitev solških in predšolskih otrok.

okrašenih jelk, na vrhu ob »Vrtcu« do zopet okrašena in čarobno razsvetljena velika jelka, postavljena bo prav tako letošnji praznični grad. Prostor bo ozvočen več dni. V Domu ljudske prosvete bodo tri dni zaporedoma predvajali igrico Polde in Ciglerja »Bajka v Gorjančih«. Predvajali jo bodo 29., 30. in 31. decembra. Po vsaki igri bo Dedek Mraz prišel v dvorano in obdaril predšolsko mladino, kateri so te prireditve namenjene. Društvo je imelo v mislih tudi več večernih sprevodov Dedka Mraza skozi Novo mesto, pa je moralo to lepo zamisel opustiti zaradi previsokih izdatkov.

Na podelitvi se zlasti dobro pripravljajo tudi prihodi Dedka Mraza v Mirni, v Zagradcu, v Mokronogu, na Dvoru in drugod. Na Mirni so vsa podjetja skupno z občinskimi ljudskimi odbori in množičnimi organizacijami izdelala sporedne, vse skupaj tako skrbno, da p. avlijo najmlajšim čimveč veselja in razvedrija. Zlasti dobro se je izkazala splošna kmetijska zadruga, pa tudi druga podjetja nečajo zastopati. Na sporedno pa v Trebnju, kjer so sicer že pripravili bogat kulturni spored, podjetja za to niso pokazala toliko razumevanja, privatni gostilničarji pa baje niso prispevali ničesar, češ da imajo previsoke davke. V Zagradcu so izločili poseben pripravilni odbor za praznovanje Novoletne jelke. V pripravah posebno pozornost delajo žene. Radi bi na dan poklonili otrokom radio sprejemnik, ker vedo, da otroci tako ra-

Koper je dobil 4 nove avtobuse

Koper, 26. dec. (Večera) so prispeli v Koper 4 novi avtobusi znamke Mercedes, ki jih je nabavilo avtopodjetje Adria. Avtobus so 54-sedežni, najmodernejše izdelani in opremljeni za dolga potovanja. Imajo radijske sprejemnike, ogrevanje, megafone in udobne usnjene sedeže z nastavljalno za glavo. Motorji so vgrajeni v ožadju, tako da potniki ne bodo niti čutili tresljajev ali dvihalnih bencinskih hlapov. Vozila imajo avtomatizirane električne prestave.

Kar se tiče izboljšave prometnih zvez v poletni sezoni, namerava podjetje poleg potovanja na rednih progah vzpostaviti prihodnje leto tudi izredni prevoz domačin in tujih turistov in kolikor jim bo uspelo, tudi enkrat tedensko redno potovanje na progii Portorž—Dunaj.

Kolesarski šport v Sloveniji le životari

Sleheral poznavalec kolesarskega športa v Sloveniji ugotavlja, da je ta športna panoga pri nas v zadnjih letih precej nazadela, kar dokazuje med drugim tudi tole:

Kolesarski zvezi Slovenije je v članstvih 14 klubov, deluje pa jih samo 6. In sicer v Ljubljani 2, v Gorici 1, v Mariboru 1 in v Kopru 1. V minuli sezoni je bilo prirejenih samo 8 dirk, in sicer v Izvedbi Kolesarske zveze Slovenije 3, Branika 2, Proleterja 1 ter Zeleničarja iz Ljubljane 2.

ZAKAJ JE STANJE V KOLESAŠKEM ŠPORTU TAKO TEŽKO? Razvoj telesne vzgoje in športa vobče se je po vojni z izdatno pomočjo ljudske oblasti razmahnil, saj so bila na razpolago zadostna finančna sredstva in drugo. Vrste kolesarjev so se množile, ustanovljenih je bilo več klubov oziroma sekcij. Za nagel porast pa je zaustavila reorganizacija gospodarskega sistema v državi, kar je terjalo osamosvojitve športnega delovanja. V Kolesarski šport pri nas kajpada ni tako razvit kot na primer v Italiji, Belgiji, Holandiji in drugod, kjer vsakršne, zlasti pa cestne dirke, obilo polni blaginjske kolesarje. Da pa bi pri nas lahko dosegli vsaj delen finančni uspeh na kolesarskih prireditvah, pa so zunja dirkališča, ki jih za zdaj, žal, ne nimamo. Poleg tega naj bi Kolesarska zve-

Kogovčani bodo praznovali

27. decembra 1941 je okupator v Mariboru zagrabil gnusen zločin našim ljudstvom. Med talci, ki so padli pod gestapovskimi krogli, je bil tudi cvet upornega Koga s padlim herojem Jožetom Kerencem na čelu. V spomin na ta dogodek je občinski ljudski odbor na Kogu objavil 27. december za občinski praznik. Slavje bo imelo letos še posebno svečan poudarek, saj je bil veliki prvoborec Jože Kerencelji proglašen za narodnega heroja.

Kogovčani pričakujejo, da jih bodo za ta njihov praznik obiskali tudi gostje iz Ljubljane in drugod. Prav zadovoljni bodo, če jih bodo obiskale tudi kulturne skupine iz Ljutomer. Kogovčani pričakujejo, da jih bodo za ta njihov praznik obiskali tudi gostje iz Ljubljane in drugod. Prav zadovoljni bodo, če jih bodo obiskale tudi kulturne skupine iz Ljutomer.

Slaba preskrba v Podgorcih pri Ptujju

Delovni ljudje v Podgorcih pri Ptujju in v okoliških vajah si ne morejo kupiti kruha, ker uslužbenec tamkašnje kmetijske zadruge trdijo, da se jim kruha ne splača nabavljati. Mogoče bi ga še nabavljali, če bi ga smeli draže prodajati, kot je predpisana cena. In tako morajo vsi tisti, ki ne morejo peči kruha doma, hoditi ponj v oddaljeno Gorisnico ali se pa celo voziti proti Ormožu ali Ptujju. V kmetijski zadrugi v Podgorcih so cene nekaterim predmetom višje kot v drugih podjetjih. Razen tega pa računajo vsako papirnato vrečko po 2. večje pa celo po 5 din. Tako je menda sklenil

Na seminarjih bodo učvrstili svoje znanje

Dne 23. t. m. je bil v Postojni seminar za člane Zveze komunistov, ki imajo sredjo in nižjo partijsko šolo. Na seminarju so bili trije referenti. O glavnih značilnostih Dijaslovih tem je govoril sekretar Okrajnega komiteja Matevž Hanc. Kardeljev referat »Znaša socializma nad birokracijo« je tolmačil Jože Jerela. O glavnih značilnostih državnega kapitalizma pa je imel referat član CK ZKS in voditelj višje politične šole v Ljubljani Dušan Bolc.

Na seminarjih bodo učvrstili svoje znanje

Vsi, ki so se udeležili seminarja, so nato razpravljali v glavnem o tem, kaj so izviri birokratizma. Precej so razpravljali še o zakonitosti in konkretnem delu komunistov v socialistični zvezi, družbenih organizacijah, delavskem samoupravljanju in posepevanju splošnih kmetijskih zadrug na vasi.

MARIBOR

DEZURNNA LEKARNA
Nedelja, 27. dec.: Lekarna »Studentica«, Gorkega 18.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
Nedelja, 27. dec. ob 10. dopoldne: Bidovec »Alekša išče srečo«. Izven.

Ob 15: Čajkovski »Labodje jezero«. Izven. Po znanih cenah in za podelitve.

Ob 19.30: Shakespeare »Beneški trgovci«. Izven.

RADIO MARIBOR
Od 6 do 12 Prensospreda Radija Ljubljana, ob 12 do 12.30. Oddaja v madžarsčini, ob 12.30 do 23 presnospreda Radija Ljubljana.

KINO MARIBOR
»PARTIZAN«: Ital. film »Kako sem odkril Ameriko«.

»UDARNIK«: amer. film »Skriptor post jezera obsodbenec«.

»POBELEŽE«: amer. barvni film »Plavalokne gledališče«.

MESTNI KINO PTUJ: »ogoslovanski film »Občinski detec«.

MESTNI KINO MURSKA SOBOTA: amer. barvni film »Na otoku s teboj«.

IZ VČERAJŠNJE DRUGE IZDAJE

ZDA ne smejo ustrahovati svojih zaveznikov

Demokratski senator Gillette proti Dullesovi izjavi o možnosti revizije ameriške politike

Washington, 25. dec. (UP). Član ameriškega senatsnega odbora za zunanje zadeve demokrat Guy Gillette je danes kritiziral zunanjo politiko ameriške vlade, zlasti pa nedavne ukrepe v zvezi z Evropo. Posebno je kritiziral izjavo zunanjega ministra Dullesa, po kateri bi se lahko zgodilo, da bi bile ZDA prisiljene k stragični reviziji svoje politike v primeru, da ne pride do evropske obrambne skupnosti, Gillette ne

najde nobenega opravičila za tako izjavo. Ameriški senator je dejal, da začenja Eisenhowerjeva vlada dejansko uporabljati pomoč, ki jo daje drugim državam, kot »palico«, s katero hoče svoje zaveznike prisiliti k temu, da vodijo določeno politiko. Po njegovem mnenju je treba dati ameriškim zaveznikom pomoč ne glede na njihovo nacionalno politiko. Gillette je obenem izrazil

mnenje, da je potrebna takojšnja izmenjava informacij o atomski energiji z Veliko Britanijo, Francijo in drugimi državami, ki se pečajo z raziskovanjem na področju nuklearne energije.

Bančni sistem ostane zaenkrat še neizpremenjen

Beograd, 25. dec. (Jugopress). Po poročilih iz poučenih krogov doslej še ni bilo ničesar sklenjenega glede reorganizacije bančnega sistema. Zato smatrajo, da bo bančni sistem tudi v začetku prihodnjega leta imel isto organizacijsko strukturo kot doslej, to se pravi da bo obstojala kot vodilno telo za vso državo glavna centrala Narodne banke, centrale po posameznih republikah in filijale za področja okrajnih ljudskih odborov. Na merodajnih mestih pravijo, da bo izvedba predloženega načrta uredbe o bančnem sistemu možna šele v naslednji fazi razvoja gospodarskega sistema, dočim bodo organsko samoupravljanje v Narodni banki izvoljeni nekoliko prej. Kot vzrok za odložitve decentralizacije Narodne banke navajajo preobremenjenost ljudskih odborov in ostalih organov oblasti z izvedbo gospodarskih uredb, ki bodo stopile v veljavo v začetku prihodnjega leta.

Švicarji o Rusih

Dva Švicarja, tehnični vodja Maurin in tajnik Charles Thoeni iz Mednarodne telovadne zveze sta nedavno obiskala Sovjetsko zvezo in sta po povratku za znanje švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« napisala o svojem potovanju po tej zvezi v Helsinkih, obilo polni blaginjske središča, da se je kvalitativno izbranih športnikov v zadnjih letih znatno izboljšala. Se vedno pa je precej nelagodno o tem, kako pravzaprav vsi ti ljudje trenirajo in kolikor jim to plačujejo, za namen na voljo. Nedvomno je ruski šport deležen izdatne državne podpore, pri čemer pa zanjo športni voditelji v tej državi športne uspešnosti hrepenejo, in se pri želji za posiljati razna vablila, da bi obiskali njihova športna središča in si sami ogledali, da gre z ruskim športom stopno navzgor. Rusi sprejemajo to goste nad vse gostoljubno in jim izkazuje še posebno pozornost. Glavni voditelji se zelo želijo, da bi obiskalo njihovo športno središče in si sami ogledali, da gre z ruskim športom stopno navzgor. Rusi sprejemajo to goste nad vse gostoljubno in jim izkazuje še posebno pozornost. Glavni voditelji se zelo želijo, da bi obiskalo njihovo športno središče in si sami ogledali, da gre z ruskim športom stopno navzgor. Rusi sprejemajo to goste nad vse gostoljubno in jim izkazuje še posebno pozornost.

Naših nogometaš

Ze v večerajšnji drugi izdaji domača lista smo poročali, da so domača naša nogometna moštva I. zvezne lige, med njimi tudi ljubljanski Odred, odstopovala na gostovanja v tujino. Prvi nastop naših nogometašev, ki je priredil številne gledalce. Najlepše zmagose so dosegli Dinamo, Hajduk Odred in Crvena zvezda.

Za nas je kajpada najbolj razveselil uspeh slovenskega ligaša Odreda, ki je premagal enajstotričetrtoplasirane kluba v II. nemški južni ligi München 1860 na njenem igrišču. Odredovi igralci so zmagali 4:1 (2:0). Po dva gola sta dala Belcer in Toplak.

Danes bo Odred igral proti moštvu Bayern Hof 1910, ki je v jenškem delu tekovanja v II. južni ligi zasedel tretje mesto. V tujino bodo odstopovali Hajduk, repr. muslimanske šport. zveze (Oran) 6:0 (5:0), Dinamo v Muludija (Constantin) 13:0, Spartak v Rabat (Malta) 5:0, Crvena zvezda v komb. Arsenal in National (Kairo) 2:0, Vojvodina v AEK 2:1.

PORAZ VOJVODINE

Včeraj je Vojvodina odigrala v Grčiji 2. tekmo proti Panatinalosu, ki pa jo je izgubila 0:1 (0:1). Neuspeh Vojvodine je posledica njene neučinkovite napadalne vrste.

Prva hokejska tekma v Ljubljani

Na igriščih pod Cekinovim gradom bo danes prijateljska tekma v hokeju na ledu med Ljubljano in Papirničarjem. Začetek ob 10. uri.

Silvestrov tek

Poročali smo že, da bo atletsko društvo Klavdir iz Celja v četrtek, 31. t. m. priredilo Silvestrov tek s startom in ciljem pred železniko, postaja na Titovem trgju. Pravoč nastopa imajo vsi člani atletskih društev in Partizana, šole, društva, JLA, smučarji in strelici. Zmagovalci v posameznih kategorijah bodo prejeli pokiri, prav tako in drugo. Tekmovalci bodo potovali na svoje stroške, prireditelj pa bo kobil stroške prehrane.

ŠAH

Na brzoletnem turnirju preostala Little za mesec december je zmagal Lado Rotar s 15 točkami pred Jericho 12, Svetino 10 in pol, Bausom 10, Gilačem st. 7 itd.

VREME

Višina snežne odeje: Planica 22 cm, Jezersko 16 cm, Novo mesto 10 cm, Ljubljana 9 cm, Postojna 7 cm, Celje 5 cm, Maribor in Murska Sobota 3 cm, sneg povsod prišči. Napoved za nedeljo, dne 27. decembra 1953:

„SLAVOLOK“ ERICH MARIA REMARQUE

ZMAGE

Ravic se je sklonil k nji. Le še mrak in obraz sta bila tam. »Premalo sem bila dobra — zate,« je rekla šepetaje. »Bila si moje življenje —.« »Ne morem — rada bi — moje roke — ne morem več — te objeti —.« Videl je, kako si prizadeva, da bi dvignila roke. »V mojih rokah si,« je rekel. »In jaz v tvojih.« Za trenutek je nehala dihati. Oči so ji bile popolnoma v senci. Odprla jih je. Punčice so bile zelo velike. Ravic ni vedel, ali ga vidi. »Ti amo,« je rekla. Govorila je v jeziku svojih otroških let. Bila je pretrujena za drugo. Ravic je vzel njene mrtve roke. Nekaj se je pretrgalo v njem. »Ti si me obudila v življenje, Joan,« je rekel v obraz z otrplimi očmi. »Ti si me obudila v življenje. Bil sem samó še kamen. Ti si naredila, da živim —.« »Mi ami?« To je bilo vprašanje otroka, ki hoče leči spat. Bila je poslednja utrujenost za vsemi drugimi. »Joan,« je rekel Ravic. »Ljubezni ni beseda za to. To ni zadosti. To je samo majhen del, to je samo kaplja v reki, list na drevesu. To je tako mnogo več —.« »Sono stata — sempre con te —.« Ravic je držal njene roke, ki niso več čutile njegovih rok. »Du warst immer mit mir,« je rekel in ni opazil, da mahoma govori nemški. »Vedno si bila z menoj, če sem te ljubil, če sem te sovražil ali pa bil videti ravnodušen — nikdar se ni spreminilo ničesar, ti si bila vedno z menoj in v meni —.« Vedno sta govorila samo v izposojenem jeziku drug z drugim. Zdaj je prvič, ne da bi se zavedala tega, govoril vsak v svojem. Pregraje besed so padle in razumela sta se bolj kakor kdajkoli. »Baciami —.«

Poljubil je vroče, izsušene ustnice.

»Du bist immer mit mir gewesen, Joan — immer —.« »Sono — stata — perduta — senza di te —.« »Jaz sem bil zapuščen brez tebe. Ti si bila vsa sladkost in vsa svetlost in vsa bridkost — ti si me pretresla in si mi dala sebe in mene. Ti si me obudila v življenje.« Joan je ležala nekaj minut čisto tiho. Ravic jo je opazoval. Udi so bili mrtvi, vse je bilo mrtvo, samo oči so živele še in usta in dih, in vedel je, da se mišič dihanja počasi že letova ohromelost; komaj da je še mogla govoriti, hropla je že, zobje so ji škripali, obraz se ji je pačil, borila se je. Vrat ji je nabrekli, skušala je še spregovoriti, ustnice so se tresle. Hropenje, globoko, strahotno hropenje; slednjik je prodrl kriki: »Ravic,« je zajecljala. »Pomagaj! — Pomagaj! — Zdaj!«

Brizgalko je imel že pripravljeno. Naglo jo je vzel in ji jo zabodel pod kožo. Ne sme se zadušiti počasi, mukotrno dolgo, trajno s čedalje manj in manj zraka. Ne sme brezumno trpeti. Saj je bila samo še bolečina pred njo. Nič, razen bolečine. Morda za dolge ure —. Veke so ji vtrepetale. Nato je bila mirna. Ustnice so popustile. Dih je zastal. Potegnili je zaveses naražen in potegnili žaluzije navzgor. Nato je stopil spet k postelji. Joanin obraz je bil odrevenel in tuj. Zaprl je vrata in šel v pisarno. Eugénie je sedela z bolniškimi listi za mizo. »Pacient na številki dvanaest je mrtev,« je rekel. Eugénie je pokimila, ne da bi se ozrla. »Je doktor Veber v svoji sobi?« »Zdi se mi.« Ravic je krenil po mostovžu. Nekaj vrat je bilo odprtih. Šel je dalje do Vebrove sobe. »Številka dvanaest je mrtva, Veber. Lahko pokličete policijo.« Veber se ni ozrl k njemu. »Policija ima druge opravke, zdaj.« »Kaj?« Veber je pokazal na posebno izdajo »Matina«. »Nemške čete so vdrele na Poljsko. Poročila imam iz ministrstva. Vojna bo napovedana še danes.« Ravic je položil list nazaj.

»To je torej, Veber.«

»Da. To je konec. Uboga Francija.« Ravic je nekaj trenutkov sedel. Vse je bilo prazno. »Več kakor Francija, Veber,« je rekel potem. Veber se je zastrmel vanj. »Zame je Francija. To je dovolj.« Ravic ni odgovoril. »Kaj boste storili?« je vprašal čez nekaj časa. »Sam ne vem. Najbrž pojdem k svojemu polku. To tukaj — je pokazal s približno kretnjo. »Nekdo bo moral prevzeti to.« »Obdržali boste. V vojni so bolnišnice potrebne. Postili vas bodo tukaj.« »Ne maram ostati tu.« Ravic se je ozrl okrog sebe. »To bo moj zadnji dan tukaj. Zdi se mi, da je vse v redu. Primer z maternico okreva; zolčni mehur je v redu; rak je brezupen; nadaljnje operacije brez smisla. To je to.« »Zakaj?« je vprašal Veber trudno. »Zakaj je to vaš zadnji dan?« »Prišli nas bodo, brž ko bo vojna napovedana.« Ravic je videl, da hoče Veber nekaj reči. »Rajši ne razpravljajva o tem. Potrebno je. Storitli bodo.« Veber se je usedel na svoj stol. »Saj ne vem ničesar več. Morda. Morda se tudi ne bomo vojskovali. Deželo izročili kar tako. Ničesar več ne več.« Ravic je vstal. »Drevo pridem šo enkrat, če bom še tukaj. Ob osmih.« »Da.« Ravic je odšel. V predsobi je našel igralca. Popolnoma je pozabil nanj. Možak je poskočil. »Kaj je z njo?« »Mrtva je.« Možak je zajal vanj. »Mrtva?« S tragično kretnjo se je zgrabil za srce in se opotekel. Prekleti komedijant, je pomislil Ravic. Gotovo je igral kaj podobnega, da je zapadel v vlogo, ko se mu je samemu pripetilo. Toda nemara je bilo tudi pošteno in so samo kretnje njegovega poklica abotno obletavale njegovo resnično bolečino. »Jo lahko vidim?«